

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . „ 2.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 28.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . „ 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zabvala, osmrtnice itd.:
enostopna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:

enostopna pettivrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrska 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 14 strani.

Dr. Krek o ureditvi kranjskih
deželnih financ.

(Iz kranjskega deželnega zbora.)

Poročevalec finančnega odseka kranjskega dež. zbora je včeraj uvedel razpravo o proračunu deželne uprave za leto 1914 ter je izvajal približno tole:

Gospodje, prvo, kar moram omeniti za uvod v proračunsko razpravo je to, da moramo vsi obžalovati, da se ta razprava ni mogla vršiti že prej. Najmanj umesten se mi zdi ugovor tistih, ki pravijo, da je ta predloga deželnega odbora prišla prehitro v razpravo. Od 1. 1905. se že vlačijo deficiti v naši deželni upravi in od tistega časa ve vsak zastopnik ljudstva v deželnem zboru, vsak poslanec in vsak drugi, kdor se je zanimal za deželno gospodarstvo, da je treba misliti na to, kako te primanjkljaje pokriti. Vsled tega je čisto jasno, da mora vsaka stranka biti že v posesti gotovega finančnega programa za saniranje deželnih financ že dolgo časa, ako hoče izvrševati svoje politične naloge. Trditi torej, da je to prehitro prišlo, je nezmislno, ampak ravno nasprotno je resnično. Prišlo je precej prepozno, a kriv pa temu ni deželni odbor, ampak krive so žalobno razmere. Vsa podlaga za to, da se je od posameznih strank lahko napravil finančni načrt, je bila dana, in sicer je že naprej ta podlaga bila dana v tem, ker, kakor kaže proračun, se dejanski bistvo proračuna za leto 1914 ni izpremenilo nasproti postavkam iz leta 1913., razen v nekaterih točkah, o katerih je vsak že naprej vedel, da bo moralo priti do izprememb. (Klici na levi: »Tako je!«)

Te točke so sledeče:

Glavna točka je zvišek za šolstvo, kjer so se potreščine zvišale za 514.929 kron. Potem je drugi zvišek, ki je bil tudi čisto jasen, da bo moral priti, zvišek pri občinah za 409.440 K. Drugi zviški manjšega značaja, ki so deloma v zvezi z naravnim razvojem stvari same, kakor n. pr. zviški pri upravi vsled višjih potrebščin za pomaknitev posameznih uradnikov v višje plačilne razrede, ravnotako zviški pri pokojninah itd.; te točke so pa same posebi tako malotnega značaja in malotnega finančnega efekta, da ne vplivajo na proračun v toliki meri, da bi bilo zanje potreba posebnega finančnega načrta.

Gospodje, pri teh številkah, katere sem navedel kot glavne, to so zviški za

šolstvo in občila, naj omenjam še to, da je stranka, katera je stala na stališču, da se morajo učiteljske plače zvišati tako, da bodo učitelji plačani, kakor so plačani uradniki zadnjih činovnih razredov državnih uradnikov, tudi imela računati z gotovimi številkami, samo da je bila ta številka veliko večja in vsled tega tudi vprašanje vsled pokritja nekoliko težavnejše. Tako torej stoji, da je stvarna podlaga za finančni načrt bila dana za vsako stranko, še predno smo dobili formalno ta precej velik zvezek o deželnem proračunu v roke. (Klici na levi: »Tako je!«) Gospodje, vemo pa tudi vsi, zakaj prej nismo mogli dobiti tega proračuna v roke. Vzrok je ta, da ni bilo deželnemu odboru mogoče priti pred deželni zbor s tiskano predlogo prej, ker tiskarne delale niso in takorekro terminirano tisti dan, ko so delati začele, se je tudi že začelo tiskati. S tega stališča se torej deželnemu odboru ne more ničesar očitati. Če je deželni odbor postavke o učiteljskih plačah in cestah sprejel že v svoj proračun in v kratkem času izdelal že vse dotične predloge, ki so za deželni odbor bile mogoče šele potem, ko je natančno vedel, kako stoji stvar z državnimi preodkazi, moramo v tem oziru deželnemu odboru biti hvaležni in mi moramo priznati, da je deželni odbor v kratkem času izvršil silno velike in važne finančnopolitične in gospodarske naloge. (Priljubljenost na levi.)

Deželni stroški naj se pokrijejo z de-
želnimi dohodki. — Lep uspeh pri dr-
žavnih preodkazih.

Ta proračun ima svojo glavno signaturo v pokritju. Proračun je, kateri hoče, da se deželni stroški tudi z deželnimi dohodki pokrijejo in da se neha doba delanja dolgov. Ta doba, ko smo delali dolgove, mora biti s tem, ko se sprejme ta proračun v zbornici, pri kraju. Vprašanje, ali je bilo prav, da so se doslej delali dolgovi, se mora vpoštevati in rešiti s stališča, ali so nam ti dolgovi glede na efekt pri tem, kar dobimo od državnih preodkazov, kaj premagali. Gospodje, če gremo s tega stališča, potem moramo reči, da smo v tem oziru storili prav. In sicer naj razložim glavne državne preodkaze sedaj veljavnega zakona. Glede preodkazov od osebne dohodarine je ostal ključ pri starem in zato mi ni treba govoriti o tem. Gre se samo za preodkaze iz davka na žganje. Tukaj smo imeli silno velika nasprotstva v nasprotnikih drugih dežel, osobito tistih dežel, ki največ konsumirajo žganja, Galicije, Bukovine, Moravske. Ti so stali na stali-

šču, da se morajo porazdeliti preodkazi iz davka na žganje po konsumnem ključu. Konsumni ključ znaša za Kranjsko 1:6851 in dokazovali so, da je to edino pravični ključ in da bi sicer, n. pr. Dalmacija, kjer vlada največja revščina, morala plačevati vse davke za druge dežele. Mi smo imeli zase ključ iz leta 1901., ki ni bil konsumni ključ, ampak, ki je dal naši deželi in poleg tega Štajerski in Koroški neke prednosti zato, ker smo mi že prej imeli samostojno deželno naklado na žganje, in ta ključ znaša 4:5253, torej je ta ključ domala za 3 % višji, kakor konsumni ključ. Račun državnih preodkazov nam kaže, da smo mi zadnja leta že dobivali po tem ključu kvoto, ki je pripadala od 20 milijonov kron.

Žalostna vloga liberalne stranke.

Ze za teh 20 milijonov kron, od katerih se je dosedaj po tem ključu dajal državni prispevek, državni preodkaz iz davka na žganje kranjski deželi, je bilo težko uveljaviti konsumni ključ, še veliko težji in hušji boj je bil pa glede na daljšo vsoto, katera se je imela dobiti iz povišanja davka na žganje, in tukaj je nemajhno vlogo igral zastopnik narodno-napredne stranke 1. 1908. pri enketi o deželnih finančnih na Dunaju, kjer je ta zastopnik, ki ga je poslal takratni deželni odbor na Dunaj, izrekel besede (bere): »Das zweite Kapitel des Fragebogens betrifft die Abhilfe durch die Staatsfinanzen und in dieser Beziehung äußere ich mich dahin, daß wir in Krain in erster Linie für eine allgemeine Dotation sind, für eine allgemeine Dotation, die durch Erhöhung der Spiritussteuer aufzubringen wäre...« Torej držal se je načela in poudarjal, da je prav in potrebno, da dobi dežela pri teh indirektnih davkih tudi znatno zvišanje svojih dohodkov. Dalje pravi: »... und daß wir eine Verteilung des Ertrages der erhöhten Verzehrssteuer, womöglich nach dem bisherigen Verteilungsschlüssel, antreiben...« — potem pa dalje: »... Allerdings werden es vielleicht Gerechtigkeitsgründe und Rücksichten erheischen, daß auch andere Momente hierbei in Betracht kommen und berücksichtigt werden. Eventuell befürworten wir die Verteilung dieses Mehrertrages nach Maßgabe des Konsums.«

Gospodje, to je bil pravi naglavni greh tiste stranke, katera je danes glavna nasprotnica načrtu sanacije deželnih financ, kakor ga predlaga deželni odbor. Naj pri tej priliki tudi omenjam, da je v imenu ravno tiste stranke izrekel ta gospod glede na veliko ogorčenje; to ogorčenje je bilo toliko bolj opravičeno, ker se okrožnica sploh malo ozira na versko stran in se zelo drzno vmešava v politična vprašanja. Tajnik bulgarske sinode, Kostov, ki je okrožnico sestavil, je moral odstopiti. Z druge strani je pa tudi očitno, da se je hotela sinoda s to okrožnico zmaščevati nad vlado, ker je vlada strogo revidirala delovanje sinode.

Katoliško gibanje je imelo za enkrat toliko uspeha, da se je nekoliko vasi zedinilo s katoliško Cerkvijo in da so katoliški duhovniki pridobili simpatije mnogih krogov, ki so prej unijeli še ostro nasprotovali.

Begunci.

Bulgarija je v dveh vojskah izgubila veliko število delavnih moči ter s tem vsaj trenutno znatno zmanjšala svojo gospodarsko moč. Zato tem težje preživlja ogromno število beguncev, ki so pred Turki, Grki in Srbi pribežali v Bulgarijo. Bulgarska vlada je že veliko milijonov žrtvovala za begunce, toda vse to le malo pomaga, dokler ne bodo begunci nastanjeni v novih bulgarskih pokrajinah, kjer bodo dobili primerna zemljišča, da se bodo mogli sami preživljati.

Vseh beguncev je do 150.000, med njimi okoli 10.000 katoličanov vzhodnega obreda. Vprašanje naselitve beguncev se je dolgo zavlčevalo, ker so mnogi be-

vprašanje, kako bi si dežela mogla pridobiti lastno pridobitno podjetje (bere): »Bezüglich der Frage 8 erlaube ich mir zu bemerken, daß wir die Ausnützung der Wasserkraft als einen Teil des Besitzes des Landes ansehen und daher mit Recht verlangen zu können glauben, daß die Ausnützung dieser Wasserkraft auch dem Lande direkt zum Nutzen gereicht. (Klici na levi: »Sedaj pa zabavljate čez deželno električno napravo!« — Posl. dr. Triller: »Zoper neracionalno izrabo!« — Smeh na levi in klici: Ljubljanska mestna elektrika!) To so bila načela, na katerih je stal zastopnik narodno-napredne stranke v teh razpravljanjih.

Uspeh delegacije S. L. S.

Posrečilo se je kranjski državno-zborski delegaciji — in tukaj moram omenjati, da je nosil težo dneva naš deželni glavar dr. Šusteršič (Živijo-klici in ploskanje na levi!) in da mu mora ostati za uspehe njegovega boja dežela naša trajno hvaležna — torej posrečilo se je pravilnemu delu naših poslancev naše državnozbornske delegacije, kateri na čelu je stal naš glavar, da je ključ 4:5253 ostal za tistih 20 milijonov kron, iz katerih smo doslej državnih preodkazov prejeli in da se je ta ključ tudi zakonito določil za nadaljnjih 15 milijonov kron. (Živahno odobravanje na levi!) 35 milijonov bomo torej mi dobivali po tem ključu. Če bi šlo po teh takozvanih, da jih še enkrat pogledam, »Rechtsgründen und Rücksichten«, potem bi bili mi lahko danes za več kakor en milijon na slabšem. Če bi konsumni ključ veljal za celo vsoto, ki se preodkazuje, potem bi bili mi za več kakor za en milijon na slabšem, če bi pa veljal samo za teh 15 milijonov, potem bi bili za nekoliko več na slabšem, kakor za 400.000 K. Doseglo se je tudi, in tukaj so sodelovali z zastopniki naše dežele tudi zastopniki drugih dežel, da se je za nadaljnjih 10 milijonov državnih preodkazov določil ključ po številu prebivalstva. Ta ključ je za nas ugodnejši, kakor konsumni ključ. Ključ, ki je urejen po številu prebivalstva, znaša namreč 1:809, je torej precej boljši kakor konsumni ključ in tudi tukaj pridobimo marsikaj in jaz le občudujem, kako se je tedaj mogla izreči beseda o konsumnem ključu in da se ni reklo, da je popolnoma opravičen ključ po številu prebivalstva. Daljna vsota nad 45 milijonov preodkazov pa se deli po konsumnem ključu.

O računu deželnega odbora.

Kako je sedaj s temi preodkazi? Gospodje, veste, da se je zakon, tako-

LISTEK.

Pismo iz Bulgarije.

Beda in razdor v Bulgariji.
(Izvirno poročilo.)

Plovdiv, 23. febr. 1914.

Strankarski boj.

Nič čudnega ni, da so po tako strahoviti katastrofi v Bulgariji duhovi še vedno razburjeni in da se v tej razburjenosti razvnamajo ostri strankarski boji in razdori. V vsaki drugi balkanski državi bi po taki katastrofi in razočaranju nastala revolucija, Bulgarija pa bo sedanjo krizo srečno prebolela. Ko bi ne bilo strankarskega boja za bližnje volitve (8. marca), bi sploh ne bilo več posebnega razburjenja. Sicer je pa politični in gospodarski položaj Bulgarije mnogo ugodnejši, kakor ga slikajo razburjeni časnikarji. Stranke v medsebojnem boju vedno še iščejo povzročiteljev sedanje nesreče. V razburjeni volivni borbi se tako kočljiva vprašanja ne morejo mirno in trezno presojati, a še vedno prevladuje mnenje, da je nazadnje vendarle Rusija kriva sedanje bulgarske nesreče. V tem znamenju: proti Rusiji in za Rusijo, se vrši volivni boj. Rusofilski krogi nič ne skrivajo, da se borijo proti sedanjemu bul-

garskemu kralju. S tem pa rusofilski krogi nehoté pomagajo vladajočim protiruskim strankam. Bulgarsko ljudstvo si ne želi novih bojev in prevratov, zato mu prozorni nameni rusofilskih strank ne morejo biti simpatični, in v tem ima vladna stranka dobro agitacijsko orodje. Mogoče je, da bodo rusofilske stranke na račun skrajne opozicije (socialistov in agrarcev) pridobile nekoliko mandatov; vlada bo pa vendar priborila mnogo več mandatov kakor pri lanskih volitvah. Lansko jesen so šli vladni kandidati preveč samozvestno v boj ter so mislili, da bodo zmagali brez posebne agitacije; agitirali so le po mestih in večjih krajih, vasi so upali dobiti brez agitacije. Sedaj pa je agitacija vladajoče stranke mnogo bolj živahna.

Katoliško gibanje.

Strankarski boj se je prenesel celo na versko polje. Kot protest proti pravoslavni Rusiji in Grčiji se je začelo katoliško gibanje. Rusija je spoznala, da je bilo katoliško gibanje resno in za njen vpliv skrajno nevarno. Zato si veliko prizadeva, da bi zadušila katoliško gibanje in vrgla sedanjo vlado, ki je bila temu gibanju naklonjena. Znana okrožnica bulgarskega eksarha proti uniji je očitno inspirirana in plačana od Rusije. V tej okrožnici se Rusija in njeno slovanstvo tako nerodno proslavlja, da je bilo proti tej okrožnici

veliko ogorčenje; to ogorčenje je bilo toliko bolj opravičeno, ker se okrožnica sploh malo ozira na versko stran in se zelo drzno vmešava v politična vprašanja. Tajnik bulgarske sinode, Kostov, ki je okrožnico sestavil, je moral odstopiti. Z druge strani je pa tudi očitno, da se je hotela sinoda s to okrožnico zmaščevati nad vlado, ker je vlada strogo revidirala delovanje sinode.

Katoliško gibanje je imelo za enkrat toliko uspeha, da se je nekoliko vasi zedinilo s katoliško Cerkvijo in da so katoliški duhovniki pridobili simpatije mnogih krogov, ki so prej unijeli še ostro nasprotovali.

Begunci.

Bulgarija je v dveh vojskah izgubila veliko število delavnih moči ter s tem vsaj trenutno znatno zmanjšala svojo gospodarsko moč. Zato tem težje preživlja ogromno število beguncev, ki so pred Turki, Grki in Srbi pribežali v Bulgarijo. Bulgarska vlada je že veliko milijonov žrtvovala za begunce, toda vse to le malo pomaga, dokler ne bodo begunci nastanjeni v novih bulgarskih pokrajinah, kjer bodo dobili primerna zemljišča, da se bodo mogli sami preživljati.

Vseh beguncev je do 150.000, med njimi okoli 10.000 katoličanov vzhodnega obreda. Vprašanje naselitve beguncev se je dolgo zavlčevalo, ker so mnogi be-

gunci iz turške Tracije in grške Makedonije upali, da se bodo mogli vrniti v svoje prejšnje vasi. Naposled se je pa pokazalo, da Turčija ne pusti v turški Traciji niti ene bulgarske vasi in da se noben begunec ne bo mogel vrniti v grško Makedonijo. Nekoliko beguncev se je že naselilo v novih bulgarskih pokrajinah, večina izmed njih pa še vedno čaka rešitve. Vlada namreč hoče zemljišča najprej premeriti ter jih potem sorazmerno razdeliti med begunce; toda uradniški aparat, kakor povsod, deluje počasni, zemlja v novem bulgarskem ozemlju leži neobdelana, begunci pa stradajo in umirajo vsled pomanjkanja. Beda je nepopisna.

Katoličani v pregnanstvu.

Gotovo vas posebno zanima usoda bulgarskih katoličanov. Plovdiv je postal pravo središče bulgarskih katoličanov iz Makedonije in Tracije. V Plovdivu so se po več tednov ali celo po več mesecev mudili bulgarski katoliški duhovniki iz Makedonije in Tracije; v mestu in v okolici je mnogo katoličanov naslo zavetje. Tako se mi je posrečilo, da sem dosti natančno izvedel, kako se je zadnje mesece godilo katoličanom. Nad 30 katoliških vasi v Traciji in Makedoniji je porušenih; okoli 10.000 katoličanov je izgubilo svoje premoženje in domove; resili so le golo življenje. V Makedoniji so Grki porušili 12

zvani »mali finančni načrt« sklenil še le koncem meseca januarja in da vsled tega ni bilo mogoče pred februarjem s pobiranjem davka začeti. S tem smo izgubili en mesec, obenem se pa mora računati prvo leto tudi z manjšim konsumom. Leta 1911. je konsum znašal v naši državi 1.167.000 hl žganja, za letošnje leto se računi pri ministrstvu po izkušnjah prejšnjih let konsum na 900.000 hl in na podlagi te vsote je izračunjen dohodek kranjske dežele iz teh preodkazov. To vam torej razloži številko 1.750.000. Leta 1913. je bilo v proračunu 950.000 K, sedaj je ta dohodek za 800.000 K večji. Upati smemo, da se ta dohodek za prihodnje leto zviša in pri tej priliki naj, gospodje, opozorim, kako delajo v drugih deželnih zborih. Deželni zbor solnograški ni hotel se lotiti še letos vprašanja zboljšanja učiteljskih plač zaradi tega, ker se je postavil na stališče, da za letošnje se ni mogoče fiksirati števil, ki naj izvirajo iz državnih preodkazov in da vsled tega se ni mogoče ravno na podlagi teh preodkazov si novih stroškov delati v deželnem gospodarstvu. Naš deželni odbor je tukaj računal, dasiravno nima opraviti z absolutno gotovimi številkami, vendar pa s številkami, ki so opravljene in utemeljene in katere smemo zatrdno pričakovati, in je na tej podlagi postavil potem svoj proračun in tudi načrt vsega pokritja. Ako bi mi delali proračun za leto 1916., gospodje, potem bi bilo naše stališče seveda precej drugačno, ker takrat bi imeli mi čisto pozitivne in jasne številke, da sedaj pa moramo biti deželnemu odboru le hvaležni, da je iz državnih preodkazov na žganje vzel vsoto, od katere smemo z gotovostjo pričakovati, da bo tudi obstala.

Iz dohodkov iz državnoosebnih davkov je bilo za leto 1913 250.000 K proračunjenih, za leto 1914 je proračunjenih 300.000 K. Po računih, kakor jih je naredil poročevalec za finančni načrt v dunajski poslanski zbornici poslanec teh dohodkov 116.000 K in zaradi tega se mi ta številka 300.000 K zdi tudi dokaz, kako zmerno je deželni odbor računal dohodek in kako se je varoval tudi sploh najmanjšo stvarico glede na dohodek zapisati ali postaviti v proračun, ki bi ne bila stvarno utemeljena. Vendar si pa drznem predlagati, da naj se teh 300.000 K za 10.000 K zviša zaradi tega, da se pokrije primanjkljaj, ki se sicer kaže v poročilu finančnega odseka. Teh 10.000 K je za trdno upati, da se jih dobi iz te vsote, ker 116.000 proračunjenih višjih preodkazov iz državnih osebnih davkov, teh 116.000 K se morebiti prvo leto ne bo doseglo, pač se pa lahko reče, da se bo doseglo 60 tisoč kron in zato se lahko reče, da naj se vsota 300.000 kron, ki je okroglo postavljena v proračun zviša za 10.000 K ter s tem prosim, da visoka zbornica vzame na znanje ter kasneje o tem sklepa.

Kako pokriti primanjkljaj.

Poleg drugih dohodkov, kakor jih imamo tukaj iz lastnega pokritja, potem od davščine od prirastka vrednosti — če vse to seštejemo, vidimo, da imamo primanjkljaja 4.185.639 kron. Za slučaj, če državni prispevek iz osebnih davkov za 10.000 K zvišamo, potem je

ta primanjkljaj za 10.000 K manjši. Kako naj se ta primanjkljaj pokrije? Najprej naj gospode na kratko, kakor sem to že v odseku storil, opozorim, kako različno pokriva svoje stroške država in kako različno dežele. Država iz direktnih davkov po računskem sklepu za 1911 dobiva 383.701.000 K. Iz indirektnih davkov, če jim prištejemo carino, pa 1286 milijonov. Carina sama znaša 205 milijonov in carina ima brez dvoma značaj indirektnega davka. Vsled tega vidimo, da država ogromno večino svojih dohodkov dobiva iz indirektnih davkov, dočim prepušča dežela vsem avtonomnim zastopom, da žive samo iz direktnih davkov in jim dovoljeva dohodke iz indirektnih davkov le z velikimi težavami, ovirami in raznovrstnimi omejitvami. Rekel sem, da vse avtonomne zastope pravzaprav pušča, da iščejo svoje dohodke iz direktnih davkov. Gospodje, mi moramo pač tukaj vpoštevati, da avtonomni zastopi naših občin delajo poceni. Upr. stroški ne znašajo skoraj nič, delo je zastoj, tam ni remuneracij in dijet in pristavljam še, avtomobilov (Veselos!), ampak delajo občinski zastopi zastoj, in sicer opravljajo jako važna dela, stroški pa, in ti so, kakor n. pr. skrb za reveže velikanskega pomena, so vsi naloženi na direktne davke in nosi jih pravzaprav samo kmet. Isto velja glede stroškov za ceste, za šole itd. To so stroški, ki so splošnega pomena, ki koristijo vsemu ljudstvu in ti stroški se pokrivajo skoraj izključno le z dokladami na direktne davke in le semtertje se je zadnje čase po nekaterih občinah uvedla doklada na užitnino in žganje. Ravno to vidite tudi pri deželi. Večina dohodkov, iz katerih je dežela pokrivala svoje stroške, naša in druge dežele, sloni na direktnih davkih. Če pogledate sedanji proračun za leto 1914, ki ga ravnokar obravnavamo, potem imate tukaj 2.420.000 K dohodka iz direktnih davkov. Temu morate še prišteti državni prispevek deželi iz državnih osebnih davkov v znesku 300.000 K in temu nasproti stoji dohodek 520.000 kron iz samostojne deželne naklade na pivo in dohodek 1.240.000 K iz deželne doklade na državno užitnino, dohodek iz državnega davka na žganje. Pri tem pa to povzamem, da je med lastnimi dohodki mnogo takih, ki imajo značaj direktnih davkov, da vsota iz direktnih davkov ni znatno manjša, kakor vsota iz indirektnih davkov na podlagi sedanjega proračuna, medtem ko imate v državni upravi stvar popolnoma narobe. Gospodje, če pa pri tem pomislimo, da je neproduktivnih izdatkov v državi veliko več, da posamezni državljani v zanemarjenih krajih, potem iz slojev, ki še ne uživajo državne milosti in katerim so še prikrajšane njih pravice od državnih dobrot, silno malo dobe, da živijo v državi silno drago, da je nerazmerno veliko ustanov, ki ne služijo posamezniku, ampak državi, potem je razmerje še bolj kričeče. V deželi pa imamo izdatke, ki vsem koristijo, tako da čuti zadnji naš hribovski sodeželan ugodnosti od deželnega gospodarstva. Omenjam naj zlasti šole. Šole so se zelo razvile, posebno zadnji čas, odkar ima naša stranka večino v deželi, tako da se sedaj lahko reče, da ima vsakdo priložnost obiskovati šole in uživati tako dobrote dežel-

nega gospodarstva. Dobrodelni zavodi so na razpolago vsem, izboljšanje občin kulture koristi vsem, izboljšanje občin koristi vsem, skrb za dobro pitno vodo, ki je glavni del naše kulture, ki uničuje bacile tifusa, ki zabrani nalezljive kužne bolezni, koristi vsemu prebivalstvu in zaradi tega se lahko reče, da so ti stroški, katere izda dežela v korist vseh, in zaradi tega je primerno, da za te stroške vsi po svojih močeh prispevajo.

Sedaj pa pojdemo na vprašanje, kako naj se ti stroški porazdele, da bodo zares zadeli vse tiste, ki naj po svojih močeh prispevajo k izdatkom dežele. Z direktnimi davki ne moremo doseči vsega. Mi imamo dobro situirane ljudi, a vseh tistih, ki uživajo samo dobrote od dežele, ne moremo drugače prijeti, kakor samo z indirektnimi davki. To bi bila krivica, ako bi dotični ljudje uživali dobrote dežele, uživali dobrote šolstva, dobrote dobrotelstva, dobrote občin, torej uživali vse tisto, kar dežela da, a zanje bi pa nič ne prispevali in zato je popolnoma opravičeno, da se tukaj nastopi z indirektnimi davki. Primerjati se mora takim direktnim davkom tako, da kolikor mogoče ves ta indirektni davek pride deželi v korist in na tej podlagi je primerna, in sicer jako dobrohodno primerna ta postavka, ki jo priporoča deželni odbor in potem finančni odsek kot doklado na državno užitnino. Res je, to moram priznati, da bi nam morala država tudi nekaj drugih direktnih davkov odstopiti, ozir. dovoliti, da bi jih dežela pobirala v svojo korist. To se je tudi na enketi, ki se je vršila, kakor sem že prej omenil, na Dunaju, direktno zahtevalo, ampak tega od države dosegli ne bomo in zato imamo žalobno samo vino, vinski in sadni mošt ter meso. Ta deželna doklada na vino, vinski in sadni mošt ter meso, to je doklada, ki je podobna višjemu davku na žganje. Če bi bilo res, da se vsled zvišanja davka na opojne pijače uniči toliko in toliko eksistenc, potem bi te eksistence bile še veliko prej uničene vsled zvišanja davka na žganje, ki ga je sklenila država in s katerim je podražila 1 liter špirta za 50 vin., medtem, ko se je potem v našem načrtu podražil liter vina za 8 vin. (Klici: Gostilničar na deželi profitira celo 1 K 30 vin.!) Tukaj veljajo vsi tisti argumenti, ki se navajajo vselej, kadar se zvišajo doklade na take davke.

1. je ta davek prostovoljen. Kdor ga noče plačevati, namreč kdor noče piti vina in žagnja, bo koristil sebi, prvič ker ne bo davka plačeval, drugič bo pa s tem koristil tudi svojemu zdravju. V tem oziru naj pivci naredo kar hočejo, v njihovih rokah je, da plačujejo davek na žganje in na vino ali pa da ga ne plačujejo. (Dr. Tavčar: »Kaj bo pa deželni dac rekel?« — Dr. Pegan: »Bolnišnice bodo imele manj bolnikov, pri tem si bo dežela prihranila!« — Hladnik: »Norišnice se bodo izpraznile!«)

Kako je z davki v sosednih deželah?

Koliko vpitja je bilo takrat, ko smo zvišali doklade na pivo že v prvič in potem še v drugič, tako da imamo sedaj 4 K od hl, koliko se je takrat vpilo in koliko se je trdilo, da bo vse propadlo, da bodo morali gostilničarji

iti beračiti, ker si ne bodo mogli pridobiti tega, kar potrebujejo za življenje, češ da hočemo malemu človeku podražiti vse življenjske potrebščine. To se bo tudi sedaj ponavljalo, ampak nekoliko časa bo preteklo, pa se bo stvar zopet pozabila in bo šlo vse tako naprej kakor sedaj, in to tembolj, ker imamo, kar moram pri tej priliki konstatirati v sosesčini vinorodne dežele, ki so s temi dokladami v veliki bližini z nameravanimi zvišanji dokladami naše dežele. Goriška dežela ima 120odstotno doklado na užitnino, na mesno in vinsko, dežela, ki je revnejša kakor naša dežela, dežela, kjer mnogo več ljudi živi od vina kakor pri nas. Potem imamo na drugi strani na severu Koroško, koder shajajo krčmarji in pivci kljub temu, da znaša doklada na direktne davke 90 odstotkov, pa imajo še 120odstotno doklado na vino. Dalmacija, gospodje, je tudi ena dežela, kjer je vino in olje edin dohodek ljudstva, a imajo tamkaj na vino in meso 120odstotno doklado. Istra zopet vinorodna in jako revna dežela ima 115odstotno doklado na vino in meso. Če si, gospodje, ogledate te naše številke 145 odstotkov v primeri s temi številkami, ki sem jih sedaj navedel, potem morete samo reči, da je podražitev vina in mesa v sosednjih deželah nastopila v isti meri kakor pri nas. Za konzumenta ni čisto nič izgube, samo v našo deželno blagajno bo prišlo nekoliko več denarja in manj v roke tistih, ki hočejo obogateti zase iz novega davka.

Zvišanje stanovanj ni upravičeno.

Drugo vprašanje, gospodje, je, kako je z direktnimi dokladami. Direktna doklade so se morale na vsak način zvišati, to je jasno, ampak vpoštevati se mora tukaj, kakor sem že prej rekel, kmet, oziroma lastnik zemljišča in lastnik hiše, saj nosi že sedaj veliko bremen, in na njem sloni pravzaprav vsa naša avtonomija, zlasti avtonomija naših vasi in naših občin in zaradi tega je nemogoče obremenovati tiste, ki to breme že sedaj komaj prenašajo. Obenem je pa treba vpoštevati tudi hišnega najemnika. Jaz nisem te misli, da bi zvišanje hišnonajemninskega davka moralo tudi nujno zvišati cene stanovanj, zaradi tega ne, ker znižanje najemninskega davka ni še nikdar dalo povoda za znižanje najemnine. To je predlog, ki je sedaj predložen državnemu zboru in s katerim se bo znatno znižal hišnonajemninski davek. (Dr. Ravnihar: »Neznatno!«) Dobro, sprejem to besedo »neznatno«. Pribijem, da je ta vsota 15 odstotkov zvišanja silno neznatna z ozirom na razmere hišnih posestnikov. Kako delajo in kako si to stvar napravijo hišni lastniki, to je njihova reč. Sile jim noče delati ne naš deželni odbor in tudi ne finančni odsek s tem predlogom, da bi jim rekel, sedaj pa morate zvišati stanarino. Tega ne namerava finančni odsek in je popolnoma opravičeno, da se pričakuje od hišnih posestnikov, da bodo to neznatno zvišanje nosili, ne da bi zvišali stanarine. To zvišanje je tem bolj neznatno, ker je pričakovati velikega polajšanja pri hišnonajemninskem davku od strani državnega zbora.

Sedaj pri tem vprašanju o zvišanju direktnih doklad moram tudi to omeniti. Hišni posestniki in pa zemljiški posestniki, torej tisti, ki plačujejo realne davke, so tukaj v najugodnejšem položaju, če se v čim najmanjši meri pritegnejo k deželnim stroškom, in nikdar ne morejo očitati, da se jim godi kaka krivica, ampak s stališča hišnih posestnikov in s stališča zemljiških posestnikov morajo hvala vedeti deželnemu odboru, da je našel to pot, vedeti pa hvala tudi našemu deželnemu glavarju dr. Šusteršiču (Živahno odobranje in ploskanje na levi), ki je pri c. kr. osrednji vladi dosegel, da se je dovolilo diferenciranje doklad, kakor je predlagal finančni odsek. To je v korist tudi hišnih posestnikov v Ljubljani, in če stojimo na stališču, da hišni posestnik prenese vsak tak davek na najemnika, je to tudi v korist najemnika, kakor tudi v korist vsakega kmeta v naši deželi. Da se pokrijejo stroški, to je glavna stvar pri vsakem finančnem načrtu. Da se stroški pokrijejo, je potreba gledati, da se dobi toliko dohodkov, kolikor se jih potrebuje in pri tem pridejo v poštev tudi osebni davki. Tukaj se je zopet doseglo diferenciranje, tako da onih davkoplačevalcev, ki plačujejo osebno dohodnino v IV. razredu ne bo to preveč obtežilo, kajti doklade se jim niso zvišale več kakor hišnim oziroma zemljiškim lastnikom, namreč samo za 15 odstotkov. V naši deželi imamo ogromno večino obrtnikov, ki plačujejo do 60 K prihodninskega davka na leto. Torej te ne bode Bog ve kako hudo zadelo, če plačajo za 15 odstotkov višje doklade. Mogoče so med temi semtertja kaki

katoliških vasi in mesto Kukuš. V Kukušu so Grki zadnje tedne porušili še vse ostale hiše, kar jih ni že prej do tal pogorelo. Samo zavod usmiljenk še stoji; v tem zavodu še vedno prebiva 50 bulgarskih družin. Šest rešenih bulgarskih katoliških vasi so Grki z nasiljem prisilili k odpadcu; izmed 22 bulgarskih župnij v grški Makedoniji so ostale le še štiri, namreč Solun, Paliorci (Evharistinke), Janica in Juncite. V srbski Makedoniji sta bili dve katoliški občini (Pirava in Mnin) prisiljeni k odpadcu; katoliškega duhovnika v Mninu so baje obesili. Bati se je, da bodo vsled krutega srbskega postopanja zatrti tudi maloštevilne katoliške občine v Gevgeliju, Stojakovu in Bogdancih. Francoski protektorat nad katolici v Makedoniji je brez pomena. Francoski konzuli prav nič ne branijo bulgarskih katoličanov pred grškim zatiranjem, ampak očitno odobravajo postopanje Grkov ter imajo v svojih uradih nastavljeni fanatične Grke. — Iz Kukuša in Janice se poroča, da Grki zbirajo veliko vojaštva, kakor da bi se pripravljali za vojsko.

V Traciji so Turki popolnoma porušili 11 katoliških vasi, tri pa deloma opustošili in oropali. Mnogo katoličanov je bilo poklanih, še več pa jih je pomrlo vsled pomanjkanja. Posebno umirajo žene in otroci. V sedanji turški Traciji ni ostala niti ena bulgarska vas. Turčija noče dovoliti, da bi se bulgarski begunci vrnili v svoje opustošene vasi. Katoliške vasi Ak-Bunar, Mostratli, Derviška Mogila, Elagöno, Lisgar so opustošene; zemljišča so pa definitivno zasedli Turki.

Za katoliške begunce se je z veliko požrtvovalnostjo zavzel znani »Slovenec« dopisnik duhovnik P. Hristov. Odrinski škof Petkov (odrinska škofija obsega vse katolice vzhodnega obreda v Traciji in Bulgariji) ga je vsled njegove izredne spretnosti in gorečnosti imenoval za svojega generalnega vikarja in namestnika v Sofiji. P. Hristov je upal, da bode katolice naselil v novi Bulgariji, še preden bo vladna komisija dovršila svoje delo ter razdelila vasi. Toda ta načrt se mu je ponesrečil. V bližini Dede-Agača je že naselil okoli tisoč katoličanov, a tudi ta naselitev ne bo definitivna. Tisoči katoličanov se potikajo po vaseh v stari Bulgariji ter v skrajni bedi pričakujejo rešitve in pomoči. — Odrinskega katoliškega škofa Petkova je neki Turak pretepel ravno tisti dan, ko je hotel s P. Hristovom potovati v Dede Agač, da bi se tam z ministrskim predsednikom Radoslavom dogovoril zaradi naselitve katoličanov. Odrinski guverner se je pred škofom vsled tega napada opravičeval ter ga prosil, da bi o tem napadu ne poročal časopisom.

Ivan Bonev se s svojimi župljani v skrajni sili potika po bulgarskih vaseh med Jambolom in turško mejo. Dolgo je upal, da se bo mogel vrniti v Ak-Bunar. Sedaj je vse upanje na vrnitev izgubljeno. Ivan Bonev se bo moral s svojimi župljani naseliti v novi Bulgariji; toda negotovo je, kje in kdaj. V začetku februarja je Ivan Bonev svoje župljane zbral v Jambolu, ker je upal, da mu bodo kmalu odkazali ozemlje, kje naj se naseli. Toda v svojo veliko žalost je dobil sporočilo, da še dolgo ne

bo rešen; njegovi župljani so se morali vrniti v gostoljubne vasi, kjer bodo morda še dolgo v skrajni bedi čakali rešitve. Ivan Bonev je vsled te nesreče tem bolj žalosten, ker so se v prejšnjem vsi razkolniki iz Ak-Bunara in okoliških vasi zedinili s katoliško Cerkvijo v upanju, da jih bo goreči in spretni »dedo« Ivan Bonev kmalu rešil prejšnjega in bede.

Gmotna škoda, ki so jo pretrpeli bulgarski katolici, znaša več milijonov. Veliko let bo trajalo, preden se bodo globoke rane zacelile in preden si bodo ubogi pregnanci opomogli. Protestantje se zelo zanimajo za bulgarske begunce ter delijo denar in obleko. Katolici so pa v tem oziru brez dvoma premalo storili.

Kolikor je doslej določeno, se bodo katolici odrinske škofije naselili pri Svilnu (Mustafa Paša), Orta-Köju in v okoličih Dede-Agača. Macedonski katolici pa se bodo zbrali okoli Strumice in Petriča. Koncem januarja je iz Makedonije prihitel bulgarski katoliški duhovnik Ciprian Delijanin, da bi uredil naselitev macedonskih katoliških beguncev. Skozi Plovdiv je potoval v Sofijo in od tam v Strumico, kjer je našel nad tisoč katoličanov v skrajni bedi in zapuščenosti.

Upajmo, da bo bližajoča se pomlad olajšala bedo pregnancev ter prinesla novo upanje in novo življenje nesrečnemu bulgarskemu narodu. Izid novih volitev v bulgarsko sobranje bo najbrže odločilen za bodočnost Bulgarije in za smer bodoče bulgarske politike.

taki, ki imajo tudi težave z življenjem, ampak ogromna večina je takih, da lahko dajo sredstva deželni, da bo dežela mogla izhajati.

Pri teh davkoplačevalcih je vpoštevati zlasti veliko podjetij, ki bodo sedaj znatno več dajali, kakor so pa dajali doslej.

Doklade sosednih dežel višje kot pri nas.

Gospodje, tudi tukaj zopet opozarjam na to, kar sem že lansko leto ob priliki proračunske debate tolmačil in kar se je že večkrat povdarjalo v tej zbornici, da so doklade vseh sosednih dežel višje, kakor pri nas. Na Goriškem izplačajo za deželne, šolske in cestne namene 188 in pol odstotka, to je čisto točno računano. Pri nas se stvar sedaj računa, da je najvišji procent za bogatejše sloje 75 odstotkov, za druge sloje pa 55 odstotkov. Na Moravskem imajo na meso 116—122 odstotkov, v Bukovini 114 odstotkov, v Galiciji 93—99 odstotkov, v Lvovu nekaj več, v Krakovu nekaj manj, v Nižji Avstriji 90 odstotkov, v Dalmaciji 67 odstotkov in to ravno v Dalmaciji, ki ne dobi od države ničesar, nima nobenih cest, a plačuje pa le 67 odstotkov, to v deželi, ki nima niti enega inženirja, in potem se trdi, da bo kranjski obrtnik, ki plačuje sedaj 60 K na leto, uničen, ako bo sedaj plačeval 75 odstotno doklado. To naj verjame, kdor hoče. Ni propadla Dalmacija, ni propadla Češka, ni propadla Solnograška, ni propadla Istria, katere deželne doklade znašajo 63 odstotkov in ni propadla nobena druga dežela, in tudi naša dežela zaradi davkov ne bo propadla, ker zaradi davkov še ni propadla nobena dežela.

Za deželne namene ki služijo vsem.

Gre za to, da se z deželnim denarjem pametno, pravično, pošteno in varčno gospodari in če pogledate namene, katerim služi ta denar, ki je določen za deželne namene, potem boste videli, da je ogromna vsota tega denarja določena za deželne namene, ki služijo vsem, in če vzamete te groše podpore, ki se semtertja izdajajo, o katerih se trdi, da se niso dale vsakemu nasprotniku deželnega odbora in deželnega zbora, če se vse to skupaj sešteje, je to malenkostna svota in dežela naša ne bo prišla zaradi tega v deficit, in to tudi res ni. Ako pogledate kake stroške je imela dežela, potem boste videli, da smo napredovali. Gospodje, odkar imamo pri nas novi šolski zakon, to je od leta 1873., od takrat so se več nego podesetorili stroški za šolstvo v naši deželi. Leta 1872. so znašali vsi stroški za ljudsko šolstvo 15.136 goldinarjev. Sedaj pa vidite, da je v zadnjih par letih narasla ta vsota nad 2 milijona kron. To je vsota, ki je vezana, ki mora biti in ki gotovo služi koristi cele dežele. Ako pogledate deželno kulturo, se je izdalo zanjo leta 1871. 541 K, leta 1872. pa 426 K. To so vsote za deželno kulturo. Seveda, če smo danes prišli do tega, da je na kraškem ozemlju treba skrbeti za dobro pitno vodo, skrbeti da se povzdigne živinoreja, če smo prišli na to, da treba malemu producentu seči pod rame, da se more s tem doseči korist cele dežele in celega naroda, potem mislim, da se s temi stroški, ki so namenjeni za te namene, koristi deželi v najširšem obsegu in da se koristi celi naši splošnosti. In gospodje, tako je tudi z zdravjem. Tudi stroški za zdravje, za ceste so neobhodno potrebni. Pogledajte proračun! Iz tega proračuna in posameznih poglavij boste videli, da služijo izdatki res celi deželi. (Poslanec dr. Novak: »Završnica!« — Poslanec Jarc: »Vpeljite petroleje in lojeve sveče!« Klici: »Vsa Završnica ni toliko veljala kot velja Vas. Ljubljanska mestna elektrarna.«)

Na kantu so tisti, ki hočejo z lažmi slepiti ljudstvo!

Omenil sem že prej, da je leta 1908, zastopnik narodno-napredne stranke v deželnem odboru izrekel navelo, da je treba vodne sile za deželo izkoristiti (Klici: »Čujte, čujte!«), vodne sile se pa nikjer ne dajo izkoristiti brez denarja. S samo besedo se ne da ničesar narediti. Treba je poskusiti in potem počakati, kako bo stvar šla naprej. Pripovedovati pa kot Kasandra, da bo cela dežela ob svoje premoženje, to je pa najmanj dopustno v resnem zastopu, kakor je ta visoka zbornica, to je dopustno samo na volilnem shodu, kjer lahko vsakdo laže kakor hoče, ne pa v tej zbornici. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) S temi trditvami prihajati, to se pravi, sebi pripisovati divnaterično moč, od vseh drugih ljudi pa zahtevati, da ničesar ne mislijo in da kakor tepci slede besedam prorokov. Tukaj se gre za velike električne naprave. Mi trdimo, da bodo naprave ob Završnici velika dobrota za našo deželo, in tudi ogromna večina volilcev in davkoplačevalcev je, ki tako sodi. Naj-

lažje je deželni deficit pokrivati z besedo. To je gotovo. Najlažje je reči: Vodne sile naj se izrabljajo, to in to naj se napravi, ampak če se hoče pričeti kako delo, potem se morajo tudi potrebne investicije in potreben denar dovoliti. To je eno. Drugič, gospodje, je pa to, če se izvršijo te investicije, potem treba počakati, kako se bo stvar razvila in potem se šele sme soditi, ali je stvar dobra ali slaba. Da se pa dobi za vsako stvar v deželnem gospodarstvu ljudi, ki niso zadovoljni, je jasno, in čisto gotovo je, da se ne bo nikdar noben davek in tudi nikdar nobena doklada ustanovila, ki bi bila popularna in da noben človek ne bo šel nikdar z veseljem plačat davkov v davkarijo. To je čisto gotovo, ampak gotovo je pa tudi to, da tisti ljudje, kateri radi sebe vedno, kadar gre za kako javno plačevanje oprost, da ti ljudje niso prijatelji splošnosti in če bi tisti ljudje odločevali, bi bilo to slabo za večino. S stališča posameznikov, s stališča našega deželnega proračuna, kakor je predložen, odgovarja tudi način pokritja, kakor ga finančni odsek predlaga, razmeram in potrebam naše dežele. Iz tega stališča priporočam, da se ta proračun sprejme, in obenem izreklam prepričanje, da ne naša dežela in nihče, ki je v nji, ne bo prišel na kant zaradi deželnega gospodarstva. Ta deželni proračun je pa priča, da so prišli na kant tisti, ki so s temi lažmi slepili naše ljudstvo. (Viharno odobravanje.)

Razvoj ljudskega šolstva pod vladno S. L. S. na Kranjskem.

Po večletni politični borbi je dobila S. L. S. leta 1908. večino v deželnem zboru in deželnem odboru. Od tedaj nosi S. L. S. vso odgovornost za razvoj šolstva v naši deželi. Naši politični nasprotniki so tedaj napovedovali, da nastopi splošna stagnacija na šolskem polju; šole se bodo zapirale in sploh — kakor se govori v liberalnem žargonu — nastala bo črna tema v deželi, ki bo uničila ves napredek. Vsaj tako si je slikal bodočnost liberalni učitelj, ki je zrl v bodočnost skozi očala »Učiteljskega Tovariša«. Minilo je ravnokar šest let, primeroma kratka doba, v kateri pa je S. L. S. ravno na šolskem polju neprimerno veliko storila. Njeno delo se da uspešno primerjati z delom liberalne stranke, dokler je njeno delovanje ležalo kot velikanska mora na celi deželi, in resnično, kakor na drugih poljih, ovirala razvoj in napredek tudi na šolskem polju. Še vsi se spominjamo, kako slabo je bila preskrbljena bližnja okolica ljubljanska s šolami.

Enorazrednice in dvorazrednice s prenapolnjenimi razredi so životarile ondi, kjer se sedaj dvigajo krasne šolske palače, koder so najvišje organizovane ljudske šole. Omenjam le tri: Vič, Šiška, St. Vid, sedaj Moste itd. Konstatirati moram, da je šolstvo po deželi v tem času hitreje napredovalo kakor v Ljubljani, dalje pa tudi, da so na deželi šolske občine veliko bolj skrbne za dobre šole, kakor pa marsikatera tako imenovana napredna občina v naših mestih in trgih. Ko je deželni zbor dal z zakonom o šolskem nadzorstvu ljudstvu več pravic pri šolstvu, od tedaj se ljudstvo v obče že veliko bolj briga za šolo, pa tudi za učiteljstvo. Da podkrepim zgorajšnja izvajanja, navajam statistične podatke za minolo dobo, ki pripovedujejo bolj kakor najzgovornejši človek.

Torej! Leta 1908 se je otvorilo 7 novih šol, leta 1909 deset, leta 1910 sedem, leta 1911 šest, leta 1912 3; za leto 1913 še ni uradnih podatkov. V petih letih se je otvorilo 33 novoustanovljenih šol, to je vsako leto 6,5 šol. Da bo slika še popolnejša, pogledjmo, koliko je bilo v tem času otvorenih novih razredov. Tako vidimo, da se je leta 1908 otvorilo 30 razredov, leta 1909 37, leta 1910 38, leta 1911 36 in leta 1912 40 razredov. To je skupaj 181 šolskih razredov ali vsako leto 36 novih razredov. Dobro se še spominjam, da sem leta 1908, ko sem bil par mesecev v deželnem odboru, vprašal deželnega nadzornika, koliko razredov je približno treba še ustanoviti v deželi. Odgovoril mi je: kakih 150 jih je še treba. Naš deželni odbor je seveda na željo prebivalstva dovolil, da se jih je otvorilo toliko, kolikor jih je bilo po sodbi takojimenovanih merodajnih faktorjev treba.

Ako primerjamo uradne številke prošlega petletja s tisto dvanajstletno dobo, ko so se liberalci v našem deželnem zboru trkali na prsa: mi smo večina! tedaj vidimo, da se je v minulih letih, za katere sem navedel podatke, odprlo, kakor sem že omenil, vsako leto 6,5 šol, a v liberalni dobi povprek samo 4 šole. Med tem, ko se je otvorilo v petih letih povprek vsa-

ko leto 36 novih razredov, se je v prejšnji izrecno liberalni dobi otvorilo povprek samo 25 razredov. Uradne številke kriče na ves glas, da je S. L. S. pospeševaljica ljudskega šolstva, da je ravno nasprotno res, kar trdijo naši nasprotniki. Temu primerno je kajpada naraščal deželni proračun za šolstvo. Navedem tudi tukaj uradne številke, ker tudi te govore, da S. L. S. ni skopa, kadar se gre za šolstvo. Za l. 1909. je znašal proračun za ljudsko šolstvo 1 milj. 374.775 K, l. 1910. 1.615.196 K, leta 1911. 1.489.739 K, l. 1912. 1.966.978 K, za l. 1913. 2.079.818 K in za l. 1914. 2 milj. 560.601 K. Naravno je, da si hoče tisti faktor, ki vzdržuje šolstvo zasigurati tudi primeren vpliv na šolo in učiteljstvo. To hoče doseči S. L. S. s primernimi zakoni, katerim se seveda vpirajo tisti, ki pač kriče: dežela, daj! daj! in hočejo, neprestano gospodariti v šoli. To pa ne gre, zlasti ne v dobi, ko davkoplačevalec dobro pazi, v katere namene gre njegov denar. Sedaj je v razpravi velevažen šolski zakon, potem katerega hoče dati S. L. S. učiteljstvu to, kar potrebuje, a tudi ljudstvu to, kar mu gre. Onemogočiti se morajo gotovi pojavi med učiteljstvom in marsikatera določba sedanjih zakonov, ki so deloma kvarni prebivalstvu, deloma neprimerne sedanjim razmeram se morajo izpremeniti. Kajpada se bodo morda pojavile od nasprotne strani ovire, gotovo pa je, da bo S. L. S. s svojo doslednostjo in nepopustljivostjo dosegla to, kar namerava v prid šolstva in prebivalstva.

Fr. Jaklič.

Kranjski deželni zbor.

PRORAČUNSKA RAZPRAVA.

Deželni glavar je včerajšnjo popoldansko sejo otvoril ob četrtna peto uro. Prvi je za dr. Krekom govoril od opozicije dr. Tavčar.

Dr. Tavčar

v začetku svojega govora pravi, da mora reagirati na besede poročevalca. Gosp. poročevalec je govoril, kot da bi zastopnik dež. odbora pri tisti anketi l. 1908. na Dunaju kot zastopnik nar. napredne stranke govoril. Govoril pa je le v imenu dež. odbora, ki ga je v to pooblastil po soglasnem sklepu. Govornik graja, ker je bil proračun tako pozno vložen in tudi, da so imeli poslanci S. L. S. proračun že en teden prej v rokah. V tej zbornici ne sme biti poslanecev prve in druge vrste. (Jarc: Kako pa pri vas delajo?) Na to ne bom odgovarjal. Jaz vem, da v tej zbornici velja le volja vaše absolutne večine in ako se kdo naših oglasi, je izpostavljen osebnim napadom. Nas to sicer ne razburja, če pa študirate uspehe zadnjih volitev, morate postati prepričanja, da nismo mi samo klika gotovih ljudi. Mi se podvržemo, da si nismo enakopravni v političnem mišljenju, nikdar pa se ne podvržemo, kar se tiče uprave deželnega premoženja. Spominjati se moram izreka častitega poslanca Drobnič, ko je iz zbirke vzel stenografski zapisnik in nas nekoliko potlačil ter izrazil željo, da naj mi kmete pustimo pri miru. Takša zahteva pa je naravnost nesprejemljiva za nas. Ako preštudirate gosp. Drobnič dež. proračun, morate vprašati, kaj bi bilo, ako bi mest in trgov ne bilo. Pravice, govoriti o dežel. potrebah, si ne damo vzeti. Glede dež. proračuna pravi, da se kaj originalnega ni predložilo. Vpeljali ste res pri dokladah diferenciranja, a v škodo tistih, ki so najrevnejši. Povišanje užitninskega davka mora vzbujati v vsakem človeku pomisleke, ker s tem povišanjem bodo prizadeti najniž. sloji. Šnops plačuje skoro četrtno dež. stroškov in kdor šnops pije, ni bogat. (Dr. Pegan: Pa ne na Kranjskem spito žganje!) To je vseeno. (Dr. Pegan: O. ni ne.) Vino se bo podražilo in se bojim, da bo ta dež. proračun monument za povišanje žganjepitja na Kranjskem in konec vaše »Svete vojske«. (Dr. Zajec: To je pa čudna logika!) Povišanje naklade na vino bo tudi vplivalo na producenta. (Dermastia: Kako neki?) Pri našem doljenem vinu je namreč faktum, da se more porabiti samo v deželi. (Klici: Oho! To pa že ni res!) Konsum vina bo zato padel. V prvi vrsti bo zadeta Ljubljana, potem mesta in trgi in potem še drugi. Položaj je ta, da bi ljubljansko mesto plačevalo najmanj 300.000 K, ako se izvede 105% povišanje. Zato odločno ugovarjam proti temu povišanju kot ljubljanski župan. Čudno se mi zdi, kaj in kako je sodelovala pri tem deželna vlada. (Klici: Prav nič!) Ne morem si misliti, da bi monsg. dr. Lampe stopil s takim načrtom pred zbornico, ne da bi se posvetoval z vlado na Dunaju. Ako je vlada k temu pritrdila, je gotovo storila nepremišljeno. Obračam se na dež. predsednika, naj nam pomaga, ako more. Poročevalec je rekel, da na kant ne bo nihče prišel, če kdo ne bo pil, pa mu

še davka ne bo treba plačati. To pa ni nobeden argument. (Klici: Govoril je o prostovoljnem davku, kar tudi je!) Prepričan sem, da ste imeli neko navdušenje za to, da bi pokazali, da znate boljše kot mi, ko ste prišli na krmilo. Šli ste naprej, a šli boste nazaj. (Klici: Kaj pa hočete reducirati? Zdravstvo, šolstvo, deželno kulturo?) Če ne boste, boste delali nove dolgove, nove davke. Ako se pa hoče dež. gospodarstvo na zdravo podlago postaviti, se mora uvesti splošna in enaka volilna pravica s porporcom. (Klici: Oho! Ali je res? Ali niste pri državnozbornskih volitvah, kjer je uvedena splošna in enaka volilna pravica dovolj tepeni!) Upeljati se bo morala. Če bo enkrat prišel čas za splošno in enako volilno pravico, jo ne bosta mogla zadržati ne dež. predsednik me grof Barbo, ako tudi si da na glavo čelado in oklepe.

Dr. Eger

govori v imenu nemške stranke, kritizira stroške za deželne urade, stroški za strežniško šolo so preveliki, na šoli naj bi se nemško predavalo, tudi v sestavi kuratorija obrtno-pospeševalnega urada naj bi se oziralo na Nemce. Boji se, da bi se vsled diferenciranja doklad industrija izselila iz dežele, posebno se boji, da bo Kranjska industrijska družba preselila svoj sedež na Dunaj. (Klici: Potem naj črta naslov: Kranjska!) Predlaga, naj se zvišajo doklade za 10 odstotkov brez diferenciranja.

Poslancu dr. Ravniharju odvzeta beseda.

Poslanec dr. Ravnihar začne svoj govor s tem, da predbaciva dr. Lampetu, češ da mu je v eni zadnjih sej očital laži. (Dr. Lampe: Jaz sem dostojno govoril.) Govornik napada še nadalje osebno dr. Lampeta in ker kljub pozivu deželnega glavarja ne preneha z osebnimi napadi, mu med splošnim hrupom odvzame besedo. (Klici dr. Ravniharju: Odgovorni urednik »Slovenskega Naroda« drugim očita laži! — Jarc: Geschäftspolitik! — Dr. Novak: Zahtevam, da tudi druge pokličete k redu! — Deželni glavar: Dr. Novak kličemo k redu! — Dr. Novak razbija po pultu in kliče: Po poslovniku imam pravico to zahtevati! — Deželni glavar: Dr. Novak kličemo drugič k redu! — Dr. Tavčar: »Slovenec« se tudi laže. — Dr. Lampe: Ni res! — Nemir v dvorani in na galeriji.)

DEŽ. POSLANEC PROF. EVG. JARC

izraža zahvalo dr. Tavčarju, ki mu je dal priliko za hvaležno in uspešno polemiko. Dr. Tavčar se je pritoževal proti načinu, kot se obravnava proračun, češ, da je bil proračun pozno predložen in da je imel klub S. L. S. že prej v več sejah priliko, pečati se z njim. Dr. Tavčar pa se je zmotil, kajti proračun, ki so ga poslanci S. L. S. obravnavali že prej v klubovi seji, je bil proračun za leto 1913. (Klici: Tako je!) Ker proračun za leto 1914. zaradi štrajka sploh še ni bil natisnjen. Sicer pa navadno vse večinske stranke, ki nosijo odgovornost za delo v zbornici prej obravnavajo o proračunih, ki se zbornicam predložijo. Mislim, da bi občinski svetniki narodno-napredne stranke v ljubljanskem občinskem svetu precej čudno gledali, ako bi dr. Tavčar brez njihove vednosti predložil proračun v občinskem svetu. (Pritrdjevanje.) Dr. Tavčar se je pritoževal zaradi osebnih napadov. Samo eno vprašanje dr. Tavčarju! Ako je imel pogum, delati tako nezasišano krivico dr. Kreku v Mestnem domu, ali bo imel tudi pogum, popraviti to krivico. Zaničujemo osebno od narodno-napredne stranke nikogar. Res je sicer, da so nekateri izmed gospodov narodno-napredne stranke nam bolj simpatični, drugi pa manj, kakor narobe! Zaničujemo pa samo dejanje, ako pravnik, ki hoče sloveti po svojem pravnem znanju, prevzame odgovornost za vse infamije, ki so se vršile potom časopisja napram nam. (Dr. Novak: Gospod deželni glavar, zahtevam po poslovniku, da pokličete govornika k redu! — Dež. glavar: Dr. Novak, vi nimate besede! — Dr. Novak in dr. Ravnihar: Zahtevava, da ga pokličete k redu! — Deželni glavar: Nimate besede! Besedo ima poslanec Jarc!) Dr. Ravnihar se razburja, toda mislim, da imam pravico govoriti o tem, dokler ne prekliče laži, ki jih je zapisal v »Slovenskem Narodu« glede mojega postopanja v zadevi koroških šolskih učnih knjig! — Dr. Tavčar se pritožuje diferenciranju deželnih doklad in pravi, da se tako diferenciranje vrši na škodo najrevnejšim. Gospoda! Z diferenciranjem smo olajšali davčno breme 18.000 malim obrtnikom in zadeli jih boli samo 2000. To naj bo krivica? Glede užitnine pišejo nasprotni listi grdo neresnico, da se bo zvišala za 12 krajcarjev, očitno za namenom, da bi res dosegli zvišanje za to vsoto cene vina. (Tako je!) V liberalnih krogih se govori, da

hočejo nekateri gostilničarji v Ljubljani povišati ceno vina od 10 do 18 vin. (Klici: To se pravi goljufati!) Dr. Tavčar se je pritoževal, da bo šnopsar največ plačeval in da je to naše postopanje nemoralno. Znano pa je, da se gospod župan jako živo zanima za enako doklado, ki jo misli uvesti sam za ljubljansko mesto. Njemu pa ta doklada ne bo nemoralna. (Klici: Ja, res je!) Govoril je, da se večina našega vina izpije v deželi, toda pozabil je na vipavsko vino, o katerem bi mu ravno poslanec Perhace lahko povedal, koliko se ga leto za leto izvažalo iz dežele. Bog da tudi Dolenjcem zopet par dobrih letin in upam, da se bo dvignil tudi eksport dolenjskega vina zlasti na Češko, kjer bi lahko izpodrinilo ogrsko vino.

Gospod župan pravi, da je Ljubljana pravcata pastorka. Gospod župan pa polemizira na napačni podlagi. Ako je občinsko gospodarstvo slabo, ni se s tem rečeno, da je gospodarsko na kantu prebivalstvo! Le pogledite mnogoštevilne veselice, polne gostilne. (Klici: Ples narodnega delavstva!) — Dr. Zajec: Samo drama je prazna! Na številke, ki jih je navajal in ki so gotovo napačne — saj vemo, kako malo drže številke g. župana v občinskem svetu — bo pa itak še odgovoril podrobneje dr. Lampe. Dr. Tavčar je rekel, da Ljubljana ne dobi nič od dežele. Preračunal pa sem, da ostane od raznih deželnih zavodov in naprav vsako leto naravnost nad 1½ milijon v Ljubljani, kar znatno presega to, kar plača Ljubljana na dokladah, brez ozira na to, da je za Ljubljano pri nekaterih podjetjih predpisan prevelik delež, tako n. pr. od južne železnice v Ljubljani 203.000 K, na deželi 67.000 K, od državne železnice v Ljubljani 58.000 kron, na deželi 19.000 K, od Kranjske industrijske družbe v Ljubljani 43.000 kron, v Jesenicah samo 42.000 K. Gosp. župan se je izrazil, da smo živeli preko moči dežele. Toda, ko bi mi to storili, kar je predlagal glede povišanja učiteljskih plač dr. Ravnihar, kar bi zahtevalo poldrug milijon, potem bi morali zvišati deželne doklade na direktne davke res na 100 odstotkov. Koliko smo živeli preko moči dežele, nam dokazujejo številke. Primerjati hočem izdatke leta 1908. in leta 1913. Deželna uprava se je res podražila za 260.000 K. Vzrok temu pa kažejo znatno pomnožene številke vložnih zapisnikov (od 16 na 28 tisoč), pomnoženo število tehnikov, uradništva pri deželni kulturi. Mimogrede omenjam samo predlog poslance Reiserja, naj se uvede za deželne uradnike časovno napredovanje. Ako bi se to izvedlo, bi imelo od tega dobička samo kakih štiri do pet uradnikov, ostali pa bi bili še celo na slabšem, ker so po dosedanjem načinu ugodnejše napredovali. Sicer pa v deželnih uradih ne more biti odločilen samo službeni čas, ampak tudi kvalifikacija. Glede drugega predloga upamo pa, da bo mladočeški klub, katerega član je tudi poslanec dr. Ravnihar, izposloval za Ljubljano I. razred aktivitetnih doklad, in bomo, ko se to zgodi, govorili dalje. Ali smo živeli preko moči dežele, ako nas stanejo bolnišnica, blaznica in hiralnica 110.000 K več kot leta 1908. Da smo plačali za revne bolnike v drugih bolnišnicah na Kranjskem leta 1908. 4000 kron, leta 1913. pa 80.000 K, za revne bolnike v bolnišnicah v tujih deželah 24.000 K več kot leta 1908., ali temu izdatku ugovarjate? Vzemite svinčnik v roko in črtajte, če imate pogum! Za sirote smo plačali leta 1913. 33.000 K, leta 1908. pa 1500 K, ali hočete sirotam vzeti to svoto? Ali hočete morebiti črtati pomnožene stroške za šolstvo, taka kulturna stranka kot vi? 35 šol imamo več kot leta 1908., 182 razredov več in sad tega dela — manj analfabetov kot v svobodomiselnih Koroški! Stane pa nas zato šolstvo skoraj pol milijona več kot leta 1908. in se bodo po regulaciji učiteljskih plač zvišali izdatki skoraj še za enkrat toliko. Ali hočete morebiti črtati za 28.000 K pomnožene stroške za muzej. Gospoda, prodajte naš muzej za slavno ono rimsko soho, vam da morda kak Amerikanec milijon ali še več, in z izkupičkom za muzej pokrili bomo ves deficit deželni in magari tudi deficit mesta Ljubljane! Ali hočete črtati morebiti za 40.000 K napram letu 1908. zvišane izdatke za grsko šolo? (Dr. Triller: Kjer je samo 20 gojencev?) Obžalujem, g. dr. Triller, da ste kot deželni odbornik o tem tako slabo poučeni; v tej šoli jih je 60, pri tem pa ne smete pozabiti na številne tečaje, ki se med letom vrše na njej. Za živinozdravnike smo izdali leta 1908. le 5000 K, leta 1913. pa 20.000 K. G. Ribnikarju se bo to gotovo zdelo preveč, kaj ne? (Ribnikar: O ne, premalo! — Smeh.) Ali hočemo črtati izdatke za kapnice (l. 1908. nič, letos 40.000 K) in napajališča? Ali naj črtamo izdatke za trgovino in obrt, ki so znašali leta 1908. 35.000 K, l. 1913. 93.000 K? Obetali ste, narodno-napred-

na gospoda, trgovsko akademijo, napravili je niste. Obetali ste obrtnopospeševalni zavod, napravili ga niste, temveč smo ga morali mi. Ali se ni zgodilo sploh zadnjih par let za obče koristi, zlasti za deželno kulturo, več kot prej v desetih, dvajsetih letih? — Dr. Egerju kratek odgovor. V klubu je tovariš ustavoverne stranke, kot se imenuje, torej stranke, ki je na stališču zakonite ustave. Zakon pa pravi, da se mora zasebna šola, ako nima postavnega dovoljenja za otvoritev, zapreti. To ni nič drugega se ni zgodilo! Dr. Eger se tudi pritožuje, da Nemci na Kranjskem niso »a ročkah. Trdim pa, da se jim ravno slabo tudi ne godi, morda celo predobro. Glede diferenciranja, ko je grozil, da bo Kranjska industrijska družba prestavila svoj sedež na Dunaj, omenjam. To je eno žalostnih poglavij naše davčne politike! Velikanske tovarne, ki povzročajo občinam ogromne stroške, za šolstvo, bolnišnice itd., se odtegujejo davkom na ta način, da premeščajo svoje upravne sedeže na Dunaj, občine pa nimajo nič od njih, le stroške. V tem pogledu bom stavil še posebno resolucijo. — Zaupamo v poštenost svojega dela, za katero prevzamemo tudi popolno odgovornost nasproti javnosti! (Odobravanje.)

Grof Barbo

izjavi tekom svojega govora, da se za dež. kulturo mnogo dela, želi pa, da se ne bi zapostavljalo posameznih delov dežele. To se tiče zlasti Belokrajine in Kočevja, vendar bo pa prva vsled nove želez. zveze mnogo na boljšem, medtem ko se za kočevski okraj mnogo premalo stori. Tekom svojega govora pravi, da se v dež. dvorcu za elektriko preveč izda. (Dr. Pegan: Je draga mestna elektrika, kar pa ni naša krivda!) Govornik se zavzema za to, da bi dežela gledališče prodala. Odklanja odgovornost za zvišanje doklad.

Dr. Ravnihar zopet govori.

Dolgo časa se je v galeriji opazovalo dr. Ravniharja, ki je očitno prosil dež. glavarja, naj mu še enkrat da besedo. Oglasil se je za »pro« govornika. Dežel. glavar je dr. Ravniharju dal besedo.

Dr. Ravnihar pravi, da noče reagirati na izvajanje dr. Lampeta, da ne pride v nevarnost. »Ploha« dr. Lampetovega govora je veljala nekemu odgov. uradniku »Slov. Naroda«. Vsem onim, ki so dobre volje velja konstatacija, da imam le toliko zveze, kot je moja imuniteta zastavljena. Ni lepo, ni moralno, ako se izrablja imuniteta. Če nasproti stranka opusti, da bi poslanec Gostinčar s svojo imuniteto varoval »Slovenca«, mi prestanemo z enakim orožjem. (Dermastia: Pa kako Vi to orožje uporabljate?) Pravi, da je prevzel odgovornost uradništva radi tega, ker je dež. odbor tik pred volitvami poslal cel kup popravkov »Slov. Narodu«. (Dr. Zajec: Pa niste hoteli priobčiti resnice!) Dr. Ravnihar se izgovarja na to na »Slovenca« in Gostinčarja. (Dermastia: Se niti primerjati ne da! Dr. Zajec: Kaj je o meni »Slov. Dom« s podpisom dr. Ravniharjevim lagali!) Dr. Ravnihar: Baje sem tudi urednik »Slov. Doma« in to tudi le kot je moja imuniteta zastavljena. Tudi »Slovenec« piše neresnice. (Poslanci S. L. S. kličejo: Le povejte jih!) Dr. Ravnihar nekoliko časa molči, nato pa nadaljuje: Če me pa osebno dolžite, Vas kličem na mejdan junački. Veselost. Dr. Zajec: Jemljemo na znanje! Dr. Ravnihar: Pred sodišče! Klici: A tako! Pred ljubljansko poroto? Dr. Ravnihar: V vsakem takim slučaju sem pripravljen položiti svojo imuniteto. — Pravi, da se velika bremena nalagajo kranjskemu davkoplačevalcu. (Dr. Pegan: Kaj bi šele bilo, če bi vaš predlog sprejeli!) Govornik pravi, da je bil razpust deželnega zbora z ozirom na deželni proračun »trik«, kar zameri vladi. — Deželni glavar: Razpuščen je bil deželni zbor od faktorja, ki ima edino to pravico, zato ta izraz zavračam. Kličem govornika radi tega k redu in ga pozivam, naj takega izraza več ne rabi. — V proračunu so velike svote, ki značijo dispozični fond deželnega odbora. (Dr. Lampe: Le povejte jih!) Smo proti temu, da bi se deželnemu odboru dajala preobsežna pooblastila. S tem se izpodkopava temelj ustavnemu življenju. (Dermastia: Vi to hočete! Komisarijat hočete!) Pritožuje se, da bi moral mesece in mesece študirati, ako bi moral kontrolirati ves proračun. (Klici od poslancev S. L. S.: Mi pa to delamo!) Pri vsaki točki je treba v bodoče natisniti komentar. (Klici: To se posebno pri ljubljanskem mestnem proračunu zgodi. — Dr. Lampe: To bodo pa debele buklet!) Pravi, da so se radi ljudskega šolstva relativno zvišali izdatki za šolstvo najmanj med avstrijskimi deželami. (Klici: Vidite, pa pravite, da še preveč zapravljamo. Koliko pa hočete, da izdamo? Kar svinčnik v roke!)

Govornik, ki na Dunaju glasuje z vlado, se pritožuje.

Dr. Ravnihar nato govori o položaju slovenskega naroda. Novega nič ne pove. Naševa žalostna dejstva, ki smo jih opetovano že kritizirali in napadali. Govornik kritizira Hochenburgerjev sistem. (Klici: Pa na Kranjskem v svojem glasilu še komisarijat na Kranjskem zahtevate! — Dr. Lampe: Vaš klub je glasoval v državnem zboru za proračun z vladno stranko!) Dr. Ravnihar: Tudi v kranjskem parlamentu moramo povzdigniti glas o krivicah, ki se gode slovenskemu narodu. (Dr. Lampe: V državnem zboru pa glasujete pri proračunu z vlado!) Dr. Ravnihar: Konstatiram, da me v narodnem mojem govoru smešite. (Dr. Lampe: Ni res. Proračun ni smešna reč. Jaz sem samo povedal, kako se na Dunaju obnašate!) Dr. Ravnihar: V osrčju naroda se nam kršijo naše narodne pravice. Predsednik deželnega sodišča je zapovedal nemško občevarje med uradniki. (Klici: Na magistratu se pa sprejemajo nemški dopisi sodišča. Nemške občinske svetnike se vabi samo z nemškimi vabilii k občinskim sejam!) Slovenskemu zagovorniku se je v Kočevju zapovedalo, da mora nemški zagovarjati, sicer se mu vzame besedo. (Dr. Zajec: Kdo je bil ta lump! — Dr. Pegan: To je bil cigan! — Dermastia: Gotovo je bil liberalnega prepričanja! — Dr. Pegan: Tak sodnik je škandal! — Ribnikar: S. L. S. ima vso moč v rokah. — Klici: Sodnij ne! — Dr. Lampe: Na Dunaju pa zato za Hochenburgerja glasujete!) Dr. Ravnihar: Tudi na dolenjskih železnica se zahteva celo od delavcev nemščina, od finančne prokurature se nič slovenskega ne dobi. (Dr. Lampe: Primite tako vlado na Dunaju, angažirajte proti njej mladočeški klub!) Govornik končuje govor, z zatrdilom, da Slovenci dvomijo o pravičnosti države in zato končuje: Lieber Herr in der Hölle, als Sklave im Paradies. — Govornik vidi v češko-nemških pogajanjih velik dogodek, za katerega uspehih bomo morali iti Slovenci.

Poslanec dr. Novaku vsled napadov na deželnega glavarja odvzeta beseda.

Posl. dr. Novak pravi, da je razveljavljanje dveh liberalnih mandatov bilo čez vse meje politične dostojnosti. Napram veleposestnikom pravi, da je res, da so glasovali proti razveljavljanju dveh liberalnih mandatov, toda uverjen je bil, da bo v njihovih plemenitih dušah vstalo večje ogorčenje napram temu razveljavljanju. (Dr. Zajec: »Dan« Vas bo jutri napadel!) Glede Lampetovega izreka, da poslanci S. L. S. ne bodo nikdar sodelovali z liberalci, pravi, da ga obsoja. (Klici: Liberalci nočejo poštenega, ljudskega dela!) Dr. Novak se pritožuje proti odredbam predsedstva, ki ga je poklicalo k redu, ko je po poslovniki zahteval, naj glavar pokliče poslance S. L. S. k redu. (Deželni glavar: Nedopustno je odredbe predsedstva kritikovati. Enemu Vaših tovarišev sem že radi tega odvzel besedo, proti Vam ne morem drugače postopati. Odvzamem Vam besedo.

Dr. Triller tolče ob mizo. — Glavar: Prosim Vas, dr. Triller, ne silite me, da porabim za Vas skrajna sredstva.

DR. GREGORIČ

pravi v svojem govoru, da je za vsakogar neljuba stvar povišanje davkov, toda ako se mora dati za občepotrebne naprave, potem se mora prevzeti tudi nova bremena. S številkami je dokazano, kako so naraste zadnja leta potrebnosti in je umevno, da se jih hoče pokriti. Vidimo, da so rastle potrebščine za naprave, za občepotrebne naprave, ki jih moramo imeti. Kateri resen gospodar bi pa pritrdil k temu, da bi se vsako leto sproti poviševale doklade in se ljudje razburjali. Bolje je bilo najeti posojila in končno urediti račune. Potrebno je sedaj, da se določi vsota, ki bo za daljši čas zadostovala. Vzela se je glede užitnine povprečna vsota, in sicer 8 K od hektolitra. Spominimo se nazaj, ko se je naložila naklada na pivo. Zvišala se je za en vinar, podražili so ga pa za en krajcar. Dežela je dobila samo en vinar od pol litra, drugo pa je prišlo v korist prodajalcem. Zato je bilo prav, da se je vzela za užitnino na vino kot mera en krajcar. Glede diferenciranja doklad pravi, da ni nikjer bolj upravičeno kot pri realnih davkih in mobilnem kapitalu. Govornik podaja zanimive davčne slike o davkih in govori proti neopravičenemu zviševanju stanovanj. Vse te zanimive podatke govornikove še priobčimo.

Govori se vedno, da hišni gospodarji zvišujejo najemnino z izgovorom na davke. To obsojam. 15% zvišanje deželnih doklad sme uračunavati gospodar s poviškom 3-2% pri najemninah. Ako bi gospodarji zahtevali več, je seveda stvar najemnikov, da se proti temu varujejo na primeren način. Končno

poudarjam, da naj se začne socialno vprašanje tam, kjer si človek sam ne more pomagati. Ako bo znašel presežek pri blaznici več, bo to v dobro temu zavodu, ki ga bo treba temeljito preosnovati. Delujem že nad 30 let v javnih zavodih in poznam bedo ter pravim, da se je še vedno premalo storilo v tem oziru. In ako damo za četrt litra vina 1 krajcar več, ali ni prav, da da oni, ki je v boljših razmerah, za svojega bližnjika-trpina 1 krajcar. Treba je, da se beda človeštva reši, sploh socialno vprašanje. Pri saniranju dež. financ se gre za skupne koristi in spominjati moram na besede našega največjega Učitelja: »Kar ste enemu najmanjših izmed vas storili, ste storili meni.«

Šaljivi govornik.

Milan p. Šuklje pravi, da ne bo govoril o davkih, ampak o eni točki pokritja. Pri govoru se trese, se oprjemlje za mizo, večkrat mu pade vsled preživahne gestikulacije rok naočnik na mizo. Pravi, da hoče govoriti o važnem narodno-gospodarskem vprašanju o — o — o. (Klici: Kaj?) Govornik se skloni in dolgo časa gleda spognjen v listek pred seboj, nato pravi: O desetem bratu, o garancijskem fondu dolenjskih železnic, o železniškem vprašanju. Pravi, da je v vladnem laboratu za Kranjsko samo železnica Motnik — Blagovica — Domžale, pa še ta ni popolna, ker se pred in za hribom ustavi. Spominja se one blagodejne seje o, no (odmor več časa), tiste seje, kjer je bilo toliko železniških projektov v deželnem zboru v razpravi. Omenja, da so poslanci S. L. S. vložili v tem zasedanju več železniških predlogov, tudi on je vložil en tak predlog, priporoča te predloge, želel bi pa, da bi se železniškemu vprašanju posvetila ena prvih sej. Pravi, da stavlja predlog, da se deželni garancijski zaklad za dolenjske železnice, ko postane prost, izloči iz pokritja in določi za dež. železniški zaklad. Pritožuje se, da že v sedanjem poročilu deželnega odbora ni poročila o železnicah. Njegov govor napravlja vtisek, kakor da je mnenja, da bi dežela sama morala vse železnice graditi. Govornik končuje: Vi očitete nam zastopnikom narodno-napredne stranke stare grehe. (Dr. Zajec: »Pri Vas še čisto frišne grehe!« Velika, več časa trajajoča veselost po celi zbornici.) Šuklje: Če bodete tako stari kot je narodno-napredna stranka, bodete Vi še več grehov imeli na sebi! (Dr. Zajec: Meni se zdi, da se še ni koncentriral!) Šuklje: Vaša zgodovina izgleda tako po mojih očeh (Jarc: Ste kratkovidni!), kakor bi bili še danes v opoziciji. Če nameravate obstruirati Kranjcem naše železnice... (Klici: Joj, Joj! Kje je pa to pobral? — Poslanec Jarc: Cukerfabrika! — Dr. Zajec Šukljeju: »Od kdaj ste pa vi tako narodno-napredni?« — Velika veselost po celi zbornici. — Prof. Jarc: »Kaki ste bili v Gradcu na tehniki?« — Deželni glavar: Prosim mir, za govorom g. Šukljeja bom itak sejo prekinil, da se gospodje razgovore. Veselost.) Šuklje konča med veliko veselostjo: Bodite trezni, da ne ostane Vaš voz sredi klanca!

Prof. Jarc: Vaš je pa pod klancem obtičal! (Dolgo časa trajajoča veselost.)

Deželni glavar ob 8. uri zvečer prekine sejo do 9. ure.

Nadaljevanje seje ob 9. uri zvečer.

Poslanec dr. Triller

graja, ker se vrši proračunska debata v nenavzočnosti poročevalca. Ako se je upal napasti v oči narodno-napredno stranko, naj ima tudi pogum, da posluša ugovore iz oči v oči. (Klici: Saj ga vsak dan napadate v listih!) Očital nam je laž. (Klici: Vsak dan ga blatite v listih!) Tisti ljudje, ki smo na shodih govorili, da bo morala dežela zvišati doklade za 100%, smo bili lažnjivi. (Klici: Saj ni tako visoko zvišanje!) Za 1.600.000 K okroglo hočete povišati vse deželne davke. Jaz sem sovražnik demagoštva tudi v lastni stranki. (Jaklič: To povejte Ribnikarju na ušesa. — Smeh.) Ampak vaš proračun znaša očitno znak S. L. S., ker naj bodo po njem v prvi vrsti prizadeta mesta in industrija. Poročevalec dr. Krek je rekel: Tisti, ki ima koristi, naj plačuje. Toda, kje ima Ljubljana kake koristi od dežele. (Klici: Največ Ljubljana vzame!) Vse, kar rabi Ljubljana za svoje življenje in kulturo, ste črtali. Opozarjam le na prispevek za obrtno šolo. (Dr. Zajec: Ki ste jo vi zavozili!) Za gledališče daste manj, kot ste dali. (Klici: Pa smo danes čuli, da tudi tu zapravljamo!) Ko smo hoteli za 10% zvišati ljubljanske doklade, ste vpili, da hočemo meščana na meh odreti. (Dr. Zajec: Saj ga tudi boste. — Velika veselost!) Ne vem, ali je previdno, da se svoj najboljši davčni objekt s tako silo napade. Velika industrija se bo dvakrat premi-

silila, ako bo napravila nove investicije. Mi smo podeželili vodne sile in deželni projekti so nesimpatični veliki industriji. Z diferenciranjem pa bomo dosegli kot se je bati, da bo industrija celo bežala iz dežele, kjer bo dobila cenejše motorne sile in druge davčne razmere. (Klici: Iz vas govori Tausig! — Dr. Zajec: Če bi bilo vse res, kar govorite, bi bilo silno žalostno za Kranjsko!) Ako ste izdali za razne stvari toliko in toliko in se s tem bahate, moram konstatirati tudi, da ste napravili 4½ milijona deficita in dolga. (Klici: Na predodkaz, so bili v prvi vrsti namenjeni za zboljšanje učiteljskih plač. (Klici: Ni res, za saniranje deželnih financ!) Prvi efektivni učinek te zbornice je bil v tem zasedanju nepostavno razveljavljanje dveh naših mandatov in bojim se, da se v prihodnji seji ne bo zgodilo podobno z učiteljskimi plačami. Pritožuje se, da davek na žganje, ki ga je sklenil ljubljanski občinski zastop, še ni rešil deželni odbor. (Dr. Lampe: Danes je pa dr. Tavčar govoril proti davku na žganje.) Tudi predloga o gostiščini še ni rešena, ker hoče deželni odbor, da bi Ljubljana zadnja z davki prišla. (Dr. Lampe: Najprej morajo biti računi na magistratu v redu, vse je ondi v neredu!) Privatno vino v Ljubljani bo tudi obdavčeno. (Klici: To je bilo tudi prej. Odpravite vaše šrangel! Konča, da ga bo postalo sram biti član te zbornice.

Deželni glavar: Kličem Vas radi žaljenja cele zbornice k redu.

Poslanec Reisner

pravi, da hoče le govoriti k proračunu s stališča onih ljudi, ki ne morejo svojih davčnih bremen preložiti na druge. Pravi, da se ne bo pobirala v Ljubljani na klavno živino 145-odstotna doklada, temveč 174-odstotna. (Dr. Lampe: To ni res!) Na vino bo 11 K 60 vin. znašala. (Klici: To je napako računanje! — Prof. Jarc: »Cvajte, gospod kolega!« — Dr. Zajc: »Bom vam dal eno nalogo!« — Poslanec Hladnik: »Ungenügend!«) Govornik je prepričan, da bodo tudi hišni gospodarji prevzeli nova bremena na najemnike. Če hoče gospodar priti na isti čisti donos, mora zvišati najemnino za 6 odstotkov, pri čemur dobi dobička 13 vinarjev. Gotovo pa je, da bodo gospodarji drugače kalkulirali in zvišali najemnino za več. V Ljubljani znaša najemnina 5 milijonov in pri 6-odstotnem zvišanju doklade morajo davkoplačevalci plačati 300.000 K več. (Klici: Po Vašem računu!) Povišanje najemnine bo znašalo gotovo pol milijona kron, od katerih bo dobila dežela le četrtino, ostalo pa bo šlo za druge faktorje.

Poslanec Drobnič

pravi, da so gospodje narodno napredne stranke vedno vpili, da bo dežela prišla na kant, ko se pa pride s kakim proračunom, ki bi stvar uredil in se jim tak strah vzame, se pa zopet protivijo. Vpijejo proti davkom, toda pravim, da je najbolj krivičen zemljiški davek. Drugi plačujejo davek od dobička. Kmet ga pa plačuje od izgube. Ali ste pa morda Vi kaj povedali, kje naj se vzame? (Dr. Tavčar, ki je v občinskem svetu silno hud, se vedno vti-ka v Drobničeve besede.) Drobnič se krepko zavzema za kmečke koristi in pravi Tavčarju: Vi branite svoje, mi pa svoje. (Veselost.)

Adolf Ribnikar

pravi, da je njemu težko priti na realno resnost nazaj. Deželni odbor, ki je danes v deželi v veljavi, je obenem eksekutiva S. L. S. Mi smo pa čuli, da je vodstvo S. L. S. proglasilo na političnem shodu slovesno bojkot političnim nasprotnikom. Pri tem se nam pa onemogočuje celo kontrola nad deželnim gospodarstvom. Govornik citira iz brošure bivšega deželnega glavarja pl. Šukljeja, češ, da se dovoljuje dež. odboru preveč pavšalnih kreditov. (Dr. Zajc: Zdaj pa še Mandlja v roko vzemite!) Skrivajo se nam karte in nočete pokazati resnice o dejanskem položaju. Navaja postavke za deželno kulturo, češ, da so to pavšalne vsote. Trdim, da je marsikateri denar iz teh pavšalnih zneskov ven vržen brez koristi. (Dr. Lampe: Kateri? Dokaz!) Premovanje goveje živine n. pr. (Klici: A to!) kot se vrši pri nas, se je na Moravskem že opustilo.

Ribnikar izzove velik vihar.

Premovanje se vrši v prvi vrsti zato, da dobi pristaš S. L. S. nagrado. (Dr. Lampe: Ni res! — Hrup. — Deželni glavar govornika ukori.) Pri nekem premovanju v Loškem potoku je kaplan Škulj dal živini onih, ki so bili člani zadruge, rdeče tablice, drugim pa modre. (Škulj: Ni res! Vi lažete! Hrup, ki postaja vedno večji. Posl. Škulj razburjen kliče: Samo čast imam in te si ne dam vzeti. Posl. Ribnikar poizkuša umiriti poslanca Škulja In take laži bodo potem stale v »Narodu« in take izbruhe branite! Vsi poslanci S. L. S. se zbero okolu poslanca Škulja in zahtevajo, da mora Ribnikar svojo laž preklicati. Dr. Šusteršič:

Poslanec Ribnikar, vi ste na nečuvnem način žalili poslanca Škulja, zato vam vzamem besedo. Ribnikar: To je nesramnost, govoril sem stvarno. Škulj: Ni res, vi ste lažljivo dolžili mene! Nastane splošen hrup. — Deželni glavar zapusti sedež. — Dr. Zajc vpije nad dr. Ravniharjem, da vsako lumparijo zagovarja. — Ribnikar glavarju: To je pristranost prve vrste. Klici: Preklicati laži noče, predrzen pa še bolj postaja. Dež. glavar zopet na svojem sedežu: Radi nečuvne razžalitve predsedstva po poslancu Ribnikarju, sklicujem disciplinarni odsek. — Seja je prekinjena. — Ribnikar: To je nesramnost. — Škulj: Od vas je bila nesramnost! — Poslanec dr. Triller kaže na poslanca Pibra in kliče: Ta je pa vaš špicel! Nepopisen hrup. — Poslanec Piber kliče: Kaj takega mi ne bodete klicali! — Dr. Triller taj, da bi bil to rekel. Več poslancev kliče: Res je, vsi smo čuli! — Dr. Novak: Predsedstvo je nasilno! — Škulj: Vam so obrekovanja prav! Vam je vse prav! Jaz se ne pustim psovati! — Posl. Perharc Ribnikarju: Vi ne spadate sem, vi niste dostojen človek! — Ribnikar stoji blede ob svojem sedežu ter psuje vse okolu. — Drobnič udari ob njegovo mizo in Ribnikar se vsede. — Poslanec Kobi Ribnikarju: Rekel sem, dajte mir; ker niste ubogali, se vam pa sedaj vrača. Vidite, tako je, če človek načaja! Dež. glavar naznani, ko zopet otvori sejo, da je disciplinarni odsek sklenil, da se poslanec Ribnikar izključi od treh sej zaradi razžaljenja predsedstva.

Ribnikar se nekaj obotavlja. Deželni glavar: »Gospod Ribnikar, takoj zapustite dvorano, nimate več besede v tej dvorani.« Ribnikar se še nekaj obotavlja. Dež. glavar: Prav takoj! Ribnikar odide, z njim pa tudi drugi poslanci narodno - napredne stranke, od katerih se pa nekateri vrnejo.

Poslanec Perharc

pravi v svojem govoru, da je dr. Tavčar trdil, da bodo Ljubljančani zelo prizadeti z novim proračunom. Prejšnja večina se je le ozirala na mesta in malo na koristi ostale dežele, zato je prav, da se sedaj več stori za kmečki stan. Izrekel se je tudi proti diferenciranju, kljub temu, da so pri tem prizadeta le velika podjetja, kot idrijski rudnik, železnice itd. Kar se tiče užitninskega davka je mogoče, da bo prvo leto konsum nekoliko manjši, a potem se bo to izravnalo, ker so ljudje navajeni dobrega vina, ki ga zlepa ne bodo popustili. Ako bi pa naše Dolenje organizirali potom vinarskih zadrug, bi mogli tudi oni prodajati vino izven dežele. Kar se tiče konsuma vina, bi jaz veliko raje videl, da bi se ne popilo doma, temveč prodalo venkaj, s čemur bi se tudi pijančevanje omejilo. Mislim sem tudi, da se bo ob tej priliki oglašil pl. Šuklje, ki je v »Narodu« že toliko pisal, tudi glede električnih central. (Dr. Zajc: Ja, o tem je težko govoriti!) Želel bi le, da bi se v tem oziru storilo tudi kaj na Vipavskem in zato predlagam resolucijo: Deželnemu odboru se naroča, naj stopi takoj v dogovor z upravičenci potoka Hubelj glede nakupa vodnih sil.

Poslanec Mihelič

predlaga nato konec debate, kar se tudi sprejme. Za generalna govornika se nato izvolila poslanca Hladnik in dr. Lampe.

Poslanec Hladnik

poudarja, da je plačala Ljubljana v letu 1913 28 odstotkov užitninskega davka, drugo pa ostala dežela. Zato trditev dr. Tavčarja, da plača Ljubljana večino, ni resnična. Zvišana užitnina bo znašala v Ljubljani le 8-1, in ne 11 kot se je trdilo od nasprotne strani. Dr. Triller je rekel, da so državni predodkaz določeni v prvi vrsti za učiteljske plače. Bili so pač tozadevni predlogi na Dunaju, a sprejeti niso bili in njegova trditev ni prava. Tudi ni res, kot je trdil dr. Tavčar, da bo mesto moralo za pobiranje povišane užitnine nastavit nove uradnike. Za tisto preračunanje užitnine ne bo treba nobenih novih uradnikov, ako pa sedanji ne znajo računati, naj naprosijo kakega petošolca za te račune in mu dajo za to 5 K. Če pa 5 K nimajo, pa naj se obrnejo name in jim bom jaz zastoj naredil. (Smeh.) Za take račune ni treba nobenih novih uradnikov in vsi podobni argumenti so brez podlage.

DEŽELNI ODBORNIK DR. LAMPE

izjavi: Kratko hočem resumirati, kar je debata podala od dr. Tavčarja do Ribnikarja. Dr. Tavčar se je obrnil proti temu, da bi deželni odbornik Grasselli svojo izjavo na Dunaju, ko se je šlo za najvitalnejše vprašanje dežele, in ki bi, če bi bila sprejeta, imela najneugodnejše posledice za državne predodkaze deželi (Dr. Krek: Katastrofalne posledice) podal to izjavo v imenu narodno-napredne stranke, ampak da je to izjavo podal le kot deželni odbornik. Kako je pa sedaj? Kar deželni odbor naredi, vse je kriva S. L. S. Kar je prej storil deželni odbor, naj bi šlo vse na njegovo rovaš, kar pa sedaj dež. odbor stori, pa vse na rovaš S. L. S. Iz tega sledi: Navsezadnje smo v tej zbornici popolnoma na-

se. Ker smo navezani na lastno moč, zato se ni čuditi, da smo tudi proračun sami naredili. A na lojalen način — tiste pripomočke, ki smo jih imeli v rokah mi, so imeli v rokah tudi drugi poslanci. Jaz se čudim, da so se od nasprotne stranke gospodje pritoževali, da jim je podatkov manjkalo; pri zadnjih deželnozborskih volitvah so pa silno operirali s številkami. Lansko jesen so vse vedeli, danes, ko so v zbornici, pa nič ne vedo.

Odkod prihajajo osebni napadi?

Dr. Tavčar nastopa navadno kot herold. Protestira proti osebnim napadom. Odkod pa osebni napadi prihajajo? Nikdar od naše stranke, vedno od nasprotne nam strani. Vsak poslanec, vsak naš somišljenik pa ima pravico, da sebe brani in da brani čast svoje stranke!

Dr. Tavčar izdal neodvisno kmečko stranko.

Dr. Tavčar je pravil tudi, koliko moč je dobila liberalna stranka v naši deželi in pravil je številke od zadnjih volitev. To so pa vendar bili glasovi za »neodvisno stranko«. Tako je dr. Tavčar razkrinkal tisto »neodvisno stranko«, ki je celo na tiskanih programih pisala, da je »kmečka stranka«, »da noče biti liberalna stranka.« O vseh teh je dr. Tavčar rekel, da so glasovi za liberalno stranko. (Dr. Zajec: Še socialno demokracijo je pobasal!) To je dobro, da se je danes to tu konstatiralo, to si bomo zapomnili, posebno za volitve, ki so pred nami. Ali pa se bodo »neodvisni kmetje« morda ustrašili, da so prišli v tako družbo?

Kaj pa novi davki.

Povišanje užitnine ni tako visoko, da bi se ne dalo prenesti. Zvišanje 1 vin. pri kg ni tako veliko, da bi znatno vplivalo na ceno mesa. Cene živine so znatno padle, cene mesu pa ne, 1 vin. pri kg mesarji lahko prenese, ne da bi jim bilo treba zvišati cene mesa. Sedaj pa je tudi prišel čas, da ustvarimo centralno deželno klavnico v zvezi z živinorejskimi organizacijami cele dežele. (Dobro-klici!) Prešturiral sem razne združene klavnice in prišel do zanesljivega ključa, po katerem se natančno preračuna cena med mesom na trgu in onim na deželi pri nakupu. Razlika je v korist kosumentov in producentov. Jako koristno bo to regulacijo izpeljati.

Dr. Tavčar je tudi pomešal žganje in deželo. Davek na žganje vendar država pobira. To je ravno dobiček za nas, da nismo odvisni od konsuma — mi lahko od žganja v deželi ljudstvo odvajamo in kljub temu je deželi v proračunu označeni predodkaz zagotovljen. Ta neodvisnost od konsumnega ključa je ravno velik uspeh.

Pri užitnini na vino smo varovali gostilničarje. Pokriti smo morali gotovo vsoto v proračunu. Gostilničar ni oškodovan, gostilničar na deželi profitira celo 1 K 76 h pri hektolitru. Tudi producent ni udarjen, ker nismo vpeljali splošnega davka na vino. Če bi šlo po nazorih nasprotne nam gospode, bi bil producent res udarjen, ker nasprotna stranka bi bila za splošni davek na vino. Glede napačnih števil, katere je navajal dr. Tavčar o užitnini, je odgovarjal že tovariš Hladnik.

Dr. Tavčar in nova bremena za Ljubljano.

Mestno knjigovodstvo ljubljansko je napravilo tako kapitalno napako, da je s tem zopet utrdilo, kako silno potrebna je bila revizija na mestnem magistratu. Če bi bilo mestno knjigovodstvo za kaj, bi se dr. Tavčar ne mogel zmotiti za celih 200.000 kron. Dr. Tavčar je sploh zdihoval nad deželnimi dokladi in je primerjal prejšnje čase z nizkimi dokladi s sedanjimi. Pozabil pa je na nekaj: čim višja je kultura, večja so javna bremena povsod: V taki deželi, kjer je naturalno življenje, seve ne potrebujejo doklad, n. pr. v ameriškem Wild Westu ni doklad.

Ginljivo pesem je pel dr. Tavčar, kako je Ljubljana obremenjena. V tem času pa, ko dr. Tavčar odklanja radi Ljubljane enakomerni davek za celo deželo, prihaja k nam z zahtevo, da bi mu dovolili nova bremena za ljubljansko mesto. S tem nastopom ni služil namenom, ki jih ima v mestnem gospodarstvu. Če je to res, kar je pravil on, tedaj dež. zbor velikih novih bremen za Ljubljano ne more dovoliti. Pri določevanju mestnih dokladov ne treba določiti pravi denarni položaj Ljubljane. Od ljubljanskega župana doli nihče ne ve, koliko je Ljubljana dolžna, v mestnem knjigovodstvu vlada velika negotovost.

Proračun in Nemci.

Dr. Eger se je pritoževal, da manjka izkaz o dež. premoženju. Bilanco imamo vsi v rokah. Očitano je neopravičeno. V prilogah se dobi ves material, če ni komu kaj jasno, naj se obrne za pojasnila do kompetentne osebe. Tožil je tudi, da v narodnem oziru pri nas ne vlada popolna enakopravnost. To stvar moramo vzeti v celoti: Koliko je v državnih in deželnih službah naših ljudi in koliko Nemcev. Mi moramo to zenačiti: ali naj bi še v deželi zapirali našim ljudem pota do boljših mest, ko so jim v državi zaprta. Šola v Dragi je bila neopravičeno odprta brez dovoljenja

in je sedaj zaprta, da deželni šolski svet zber potrebni material. Glede diferenciranja ni res, da bi se s tem stan izigral proti stanu, obratno, če je pravično diferencirano, se vsem stanovom pravično uredi doklade in se napravi mir med stanov. Industrija pa dobi v vseh sosednjih deželah večje doklade, edino na Dunaju ne. Z ozirom na to je vložiti samostojni predlog, da vlada predloži zakon, da tovarna ne plača davek ondi, kjer ima svoj sedež, ampak v tisti kronovini, kjer ima tovarno in delavstvo. V zadevi učiteljskih plač je dr. Eger nepoučen, zato je bil dr. Eger za to, da se cela vsota iz proračuna za leto 1914 črta, češ, da zakon ne bo sankcioniran. (Poslanec Perharc dr. Egerju: Pa bi bili prišli k šolskemu odseku, pa bi vedeli, kako je s stvarjo!)

Od grofa Barbota je več pričakoval. Deželni dvorec res ni zidan po mojem okusu, a zidan je bil, ko je imela večino nasprotna stranka, mi bi prostore bolj izrabiti. Grof Barbo je rekel, da prepusti odgovornost za proračun naši stranki. Na eni strani stranke od nas vse zahtevajo, na drugi strani pa te stranke nočejo sodelovati, da bi se ugotovilo red in ravnotežje. Ali ne izražajo pa morda s tem priznanja, da edino naša stranka je zmožna deželo Kranjsko po konci držati.

Industrija se ne bo iz dežele izselila. Najbolj smo bili od naših nasprotnikov napadeni radi naprav, s katerimi upamo industrijo privabiti v deželo, s katerimi ji hočemo dati zdrav in dober temelj. Električne centrale so ta pogoj, kar je industriji najbolj treba, pri nas bo to bolje ime-la kot v drugih deželah, kjer so take naprave v privatnih rokah.

Dr. Ravnihar v pravi podobi.

Z dr. Ravniharjem je težko polemizirati. Kadar vstane, oglašja se v njem slaba vest in iz te prihaja tista nervoznost, iz katere se izcimijo razni neljubi prizori. Drugače je, ako se imuniteta porablja za to, da se namenoma neresnico imunizira, drugače pa je, če se imuniteta porablja za to, da se list brani pred nezlaslihanimi preskucijami. Da je poslanec S. L. S. odgovorni urednik »Slovenca«, je to zato, da list lahko resnico piše, dr. Ravnihar je pa zato odgovorni urednik »Slovenskega Naroda«, da listu ni treba priobčiti popravkov o neresnicah, katere je širil.

Izključen »Narodov« poročevalec.

Na desni časnikarski galeriji zaupije »Narodov« urednik Pustoslemšek: Saj ni res! — Dr. Pegan: Besedo ima galerija! — Dež. glavar: Kdo na galeriji vmes govori? Pustoslemšek: Jaz. — Dež. glavar: Ta gospod naj se takoj odstrani z galerije in nikdar več ne sme v deželni dvorec! — Dermastia: »Ko so oni šli, bi pa sedaj ta začel.« — Pustoslemšek gre z galerije.

Dr. Lampe: Če človek vse to premisli, pride od prepričanja, da je treba močnih disciplinarnih sredstev, da se s silo napravi red in mir za javno delovanje. Ako bi narodno-napredna stranka imela to moč, bi uprizorila tako anarhijo, da bi se pred celim svetom morali sramovati svoje domovine. Dr. Ravnihar je govoril o nekem dispozičnem zakladu, ki je skrit v raznih postavkah. Proračun je tako specificiran, da je vsako skirvanje nemogoče. Sicer pa ljubljanski župan ima svoj dispozični fond, deželni glavar pa nima nobenega. Dr. Ravnihar je govoril tudi o šolstvu. Premalo se mu stori za šolstvo. Ko sem pa rekel, naj on pove številko, katero naj izdamo, je bil tiho. S tako stranko je vsako resno obravnavanje nemogoče. Naši nasprotniki imajo samo negativno kritiko brez sledi pozitivne misli. Mi se zanašamo le na svoj lasten prevdarek, le s tem bomo šli naprej!

Dr. Ravnihar pa se je spravil tudi na visoko politiko. Dolžil je mimogrede S. L. S., kar se Slovincem v državi slabega godi. Tako je govoril v tej zbornici — na Dunaju je pa dr. Ravnihar v vladni stranki, glasoval je za vladni proračun, poslanci S. L. S. so pa glasovali proti. Na eni strani hoče igrati vladne strahopetce, na drugi jo pa napadati — to je nevredno resne stranke. In sodniške razmere. Ali so Hohenburger, Elsner sodniki, člani S. L. S.? Velik del sodnikov je veliko bližji narodno-napredni stranki kot nam.

Škodljivci domače dežele.

Računi prof. matematike Reisnerja so bili pa vsi napačni. To mu je jasno pokazal dr. Gregorič. Demagogija ni algebra, matematika je veda, ki se s strastjo ne da reševati.

Milan pl. Šuklje je govoril o »Desetem bratu« — o garancijskem zakladu za doljenjske železnice. Govoril je na napačni podstavi. Garancijski zaklad še eksistira in se za sedaj ne sme porabiti drugače, za kar je bil po sklepu dež. zbora določen. Gre se le za malo vsoto, ki je v proračunu na razpolago.

Dr. Triller je pa govoril samo o tem, da bi se vse višje doklade dale samo na kmete in nič na mesta. Kar pa je govoril o vodnih silah, je bilo skrito hujskanje industrije, naj bi se ne naselila na Kranjskem. To je silno škodljivo, ako se v tem

tonu napadajo naprave, ki so v korist dežel. Veliko večja so taka podjetja na Štajerskem, Hrvaškem, Koroškem — vsi domačini jih kot domače podjetje hvalijo in zanje reklamo delajo, edino na Kranjskem, kjer niso v privatnih rokah, se agitira proti njim na način, da se jim hoče kredit vzeti. Naj bi ljubljanski župan dr. Tavčar šel v šolo k zagrebškemu županu inženirju Holjaku. On je predaval pred hrvaško vlado o izkoriščanju vodnih sil na Hrvaškem in je hrvaški vladi v tem oziru postavil kranjski deželni odbor za vzor ter je priporočal, naj k temu ne pripusti tujega kapitala. Zunanji imamo priznanje, tu se pa dobe ljudje, ki jemljejo kredit domači deželi.

Narodnonapredna stranka se bori proti nam z dvema protislovij. Na eni strani hujška proti nam meščane, da smo samo za kmete in da hočemo meščane odirati, na drugi strani pa hujška kmete, češ, da kmete odiramo. Stranka, ki na tak neolajalen način dela, ne more zahtevati, da se ozira na njene zahteve.

Finale.

Sedaj ko sem to polemiko končal, pa prihajam k pozitivnemu delu. Zakaj smo toliko časa čakali tega trenutka deželnega odbora. Jaz sem težo pet let nosil in zato lahko povem: Že leta 1909. sem vedel, da bo treba definitivne regulacije, a glavne stvari so bile še tako nejasne, da nismo mogli z nobenim finančnim načrtom na dan. Splošen okvir je bil potreben, vedel sem, da bo treba večjih svot za vodovode, ceste, učiteljske plače itd. Koliko bo pokritja od države, je bilo še nejasno, leta in leta smo čakali na rešitev malega finančnega načrta. Tako bi od leta do leta morali delati v majhnih kosih, morali bi delati s skokom vsako leto, kar bi povzročalo negotovosti pri najemini. Pri užitini je nemogoče drugače, da se enkrat enota vzame v roke. Da se podomače izrazim: Psi sem odsekali rep, nisem ga pa hotel odsekavati v kosih. Finančni minister nam tudi prej ni dovolil diferenciranja doklad, ki jo je dovolil šele letos, ko je prvič definitivna regulacija izpeljana. Pred leti je finančni minister Bilinski že obljubil državne preodkaze, ali tako, da se deželne doklade avtomatično vsako leto regulirajo. Hvala voditelju finančnega ministrstva baronu Englu, ki je mož modernih nazorov, da je dal svoje dovoljenje. Pri številkah v proračunu ni nič izpremeniti, ozirajo se na razmere vseh stanov. Dobra in trdna podlaga je tako narejena za daljšo vrsto let!

Rekel sem, da smo varovali vinogradnika, iz deželnih sredstev hočemo producete podpirati, tudi vinogradnika. Če dežela iz užitnine na vino dobi večje dohodke, hvaležni bomo vinogradnikom in vinarstvu še bolj podpirali.

Sedaj pa končno še hvala nasprotnikom, da so na zvišanje doklad pripravili celo deželo. Svojo zahvalo izrekam vsem nasprotnim kandidatom in agitatorjem, ki so delali razpoloženje za ogromno zvišanje doklad. Na 100 odstotkov so obljubovali in računali. Sedaj se bodo ljudje oddahnili, da stvar ni tako huda kot so pričakovali. Zahvala vsakemu, ki nas je na ta ali oni način podpiral pri rešitvi finančnega načrta.

Poslanec Reisner se je še enkrat oglašil k besedi s trditvijo, da je njegov račun pravilen. (Ugovori.)

KONČNA BESEDA POROČEVALCA DR. KREKA.

Dr. Krek je zaključil glavno razpravo: Oblika našega proračuna je taka kot zadnja leta in je mnogo boljša kakor je bila takrat, ko je gospodovala nemška večina ali ko je gospodovala nemško-slovenska liberalna zveza v kranjski deželi. Po mojem nasvetu je sedaj v deželnem računu uveden enotni pregled, dočim so prej bili razni zakladi, tako da računski sklep vedno kaže natančno stanje deželnega premoženja. To je zasluga večine. Zato manjšina ne more zahtevati ali očitati nekaj, kar smo že prav izvedli.

Nemci in enakopravnost na Kranjskem.

Dr. Eger nam je pravil nekatere želje Nemcev. Izrekel je tudi željo, naj bi se na strežniški šoli tudi nemško predavalo. Njegov klubov načelnik grof Barbo pa je govoril precej drugače. Grof Barbo je obžaloval velike stroške za šolo, okoli 30.000. Poudarjam, da je ta postavka provizorna in da mnogi želimo, da bi se je ne izrabilo. Vsekakor bi pa grof Barbo moral govoriti še o večjih stroških, če bi se nemško predavalo.

Dr. Eger je izrekel želje Nemcev na Kranjskem. Jaz mu v imenu Slovencev na Kranjskem povem nekaj naših želj. Naj dobi od Kranjske hranilnice obljubo, da prepusti prostore za realko tako kot je prvotno določila, da ne bo sitnih bojov in da dežela ne bo trpela škode.

»Nationalverband« po tukajšnjem nemškem narodnem svetu za vsako imenovanje tvega vso svojo politično moč v državnem zboru, da nastavlja nemško gospodo v naši deželi. Neraven boj je to, v katerem ni mogoče zmagati in neuspehi se pripisujejo v krivdo naši stranki. Za vsa-

kim nemškim kanclistom tiči ves Nationalverband. Naj pomaga dr. Eger to urediti kot zahtevno pravico.

Šol imajo Nemci na Kranjskem v veliko večji meri kot jih potrebujejo. Za nekaj fantov imajo pripravljali razred v Kočevju, 15 dijakov šteje en gimnazijski razred na kočevski gimnaziji. Na naše gimnazije hodijo v našo deželo našim fantom odjedat kruh tujci. Naj dr. Eger tu pomaga!

V proračunu je mnogo postavk, ki pričajo, kako se protežira na nemške so-deželane na Kranjskem. Med drugim je tu podpora za državno obrtno šolo v Kočevju — naj izposluje dr. Eger, da se bo na tej šoli tudi slovensko poučevalo.

Dr. Eger se pritožuje radi Drage. Najprimitivnejši čut pravičnosti zahteva, da se na kočevskih tleh ohrani tudi naša narodnost. Zato naj pomaga dr. Eger, da se bodo na Kočevskem snovali Slovencem občinske šole.

Potreba javnih zastopov.

Z vsakim dnem rastejo potrebe javnih zastopov, to pa zato, ker so se ljudje navadili socializacije. Pri tem vpoštevajmo to: ravno velika industrija, premožnejši sloji so tisti, ki del svojih nalog prevale na javnost. Delavcem bi morala tovarna preskrbeti za slučaj nezgode, bolezni, šole! Od daleč pa ne store, kar so dolžni splošnosti. Ali pa naj dá industrija delavcu tako plačo, da bo sam moral plačati deželno doklado, tako bo prav delavcu in industriji menda tudi, ker noče nič vedeti o diferenciranju doklad.

Napačne pritožbe grofa Barboja.

Grofu Barbotu je bilo na poti snazanje in razsvetljavi v deželnem dvoru. Nič bi ne imel proti temu, če bi tudi grof Barbo v svoji sobi sam pometal. Deželni odbor pa se je zadnje čase postavil na stališče, da se moč deželnega uradništva bolj izrabi in zato je uradništvu določil tudi popoldanske uradne ure — tu pa je treba čisto kurjave in razsvetljave. Grof Barbo je trdil tudi, da se bo za izboljšanje učiteljskih plač izdalo 370.000 K — izdalo se bo 500.000 K.

Uspeh našega šolstva.

Dr. Ravnihar mi je očital, da sem kot poročevalec se vedel bolj kot poročevalec kluba kot finančnega odseka. Poročevalec sem večine, ki je proračun sklenila in jaz nisem kriv, če je v tej večini samo naš klub. (Posl. Jarc: Manjšina se niti razpravi ni udeleževala!) Dr. Ravnihar me je popravljati tudi glede razvoja šolstva na Kranjskem. Gre se pa tu samo za uspeh in ta uspeh kaže, da v kraških deželah ima samo Trst manj analfabetov kot Kranjska, ki ima 12'10 % analfabetov. Goriška jih ima 15 odstotkov, Istra 39 odstotkov, Koroška več kot Kranjska, Ljubljana, za katere šolstvo Ljubljana tudi prispeva, 3'81%, Celje 4'47%, Celovec 5'47%, Maribor 4'96% — sad narodnega nasilstva v šolah. Velikovec jih ima 20 odstotkov. Celotna Tisza je sedaj spoznal, da šole z drugim učnim jezikom kot maternim ne dosežajo nobenega uspeha, naj bi tudi inteligenca naših nemških šovinistov spoznala, kaj se spodobi proti Slovencem.

V boju za pravice naroda vedno sami.

Dr. Ravniharju končno še odgovorjam: Obstrukcija je že večkrat vodil »Slovenski klub«, pa kadar jo je vodil v državnem zboru in tudi na Štajerskem — vedno nam je za hrbet padel slovenski liberalci in v kati zatrl potrebno edinost. Splošno se je pokazalo, da so proti režimu izvojevali kaj, kar našemu narodu gre, samo naši poslanci. V narodnem oziru smo biti takrat, kadar je bilo treba udariti in pokazati zobe, vedno sami, slovenski liberalci so se takrat vedno skrivali.

Ena največjih nesreč so češko-nemška pogajanja, nesrečna za Avstrijo in za nas, če se sama rešijo. Ob tem se je razbila Slovanska Unija, pričelo se je takoj takrat s tem, potisniti Slovence na stran. Pokazati pa moramo, da vsa Avstrija ne leži na Češkem. Ena kronovina v svojem kulturnem napredku ne bo zaostala, če tudi se radi enega kancelista ne more doseči sporazumljenja. To je malenkost za Slovanstvo. Najprej moramo zagotoviti eksistenčne pogoje narodom, ki tega nimajo. Enotni jezik pri notranjih obravnava je malenkost ob boju za naše pravice na Koroškem in za koroške ljudske šole.

Komu se bo voz na klancu ustavil.

Končam s tem, da se nekoliko pobavim s pl. Milanom Šukljejem. Rekel nam je, da skrbimo, da se naš voz ne bo ustavil na klancu. Težka pot je res. Težka, ko od vseh strani leti kamenje na voz, vznika, konje in se z vsemi sredstvi vozi gnoj, se navaja blato, da bi šla kolesa težje naprej. Nekaj pa lahko rečem: Priprete nikdar več ne bomo jemali od drugih strank! (Viharno odobravanje.) Pl. Milanu Šukljeju: Jaz tudi želim, da Vaš politični voz ne ostane sredi klanka, kar se mu zna zgoditi, če mu zmanjka priprete. (Velika veselost. Ploskanje.)

Razvila se je nato obsirna specialna debata, v kateri so poslanci izrazili mnogo

želj, nakar je bil celotni proračun sprejet. (Ploskanje pri poslancih S. L. S.) O specialni debati poročamo v ponedeljek. Sprejeti so bili vsi predlogi finančnega odseka, kakor smo že priobčili.

Nato je deželni zbor rešil še nekaj točk dnevnega reda. Tudi o tem moramo z ozirom na prostor našega lista poročati v ponedeljek.

Dr. Lampetov obračun z Milanom pl. Šukljejem.

Pri točki v zadevi posojila za deželne elektrarne se je razvila zanimiva debata, v kateri je dr. Lampe obračunal z Milanom pl. Šukljejem. K besedi se je oglašil posl. Šuklje, ki je dejal, da se je mnogo bavil z vprašanjem, ki je v razpravi, pa mora priznati, da mu je sedaj stvar še precej temna. (Veselos. Klici: Pisal pa je, da mu je vse jasno.) Dr. Lampe mu ni hotel dati vpogleda v načrte. (Klici: On že vé, zakaj jih vam ne pokaže! Pišete pa vkljub temu!) Iz Šukljevih izjavanj se je razvidelo, da je posegel v ta boj radi mestne elektrarne na Ljubljani, da bi je dežela ne dobila. Šuklje konča: Ali ne vemo, kako stvar stoji, zato ne bomo glasovali za.

Dr. Lampe nato odgovarja: Hvaležni smo za ta nastop Milana pl. Šukljeja. Marsikaj temnega se je sedaj pojasnilo. Leta 1913. je bilo Šukljeju vse jasno, pisal je v nemške graške liste, v »Narod«, popolnoma tako kot je primerno njegovi inteligenci. Vse številke projekta je takrat veče »natančno«, sedaj pa sam priznava, da jih nikdar videl ni, nikdar tudi ni bil na Završnici, nobenega projekta niti videl ni in sam pravi, da ne vé, kako stvar stoji in se v resnici tudi nič ne razume. Sicer pa je nastopal z velikansko samozavestjo, kakor da se deželni inženirji nič ne razumejo. Danes je pa pred celo zbornico pokazal, da nič ne vé!

Kot »strokovnjak« je tudi danes povedal, zakaj se je podal v ta boj. Radi Ljubljane. Ali sme tako tehnik govoriti? Nastopal je radi tega, da bi se deželna naprava onemogočila. Naprava na Ljubljani je lahko, ako je mestna, potem je dobro, če je pa deželna, je slabo. (Veselos.) Kje je tu logika? Če bo za Ljubljano dobro, bo tudi za deželo. Nikdar nisem trdil, da je projekt Ljubljane slab, rekel sem samo, da bo naša večja zveza z Završnico in drugimi še nameravanimi napravami še boljša.

Poslanec Fieber je podal nato v številkah dokaze, kako živahno je priglaševanje za žarnice in motorje za elektriko iz deželne elektrarne pri Žirovnici. Poročevalec dr. Krek je pa pozival vse, ki so še neverni Tomaži, naj gredo na Sorico, Češnjico, kjer so se ustanovile prve male centrale. Prej so bili ondi ljudje tako nezaupljivi kot naši liberalci, ko so se pa zasvetile prve luči in so videli, kako se jo lahko rabi, so bili vsi spreobrnjeni. Sprejeti so bili nato predlogi finančnega odseka.

I. Deželni odbor se pooblašča, da v pokritje stroškov za deželne elektrarne, odnosno v svrhu dobave obratne glavnice za ta deželna podjetja najame na način, ki se mu zdi najbolj ugoden, posojilo do vsote 2.000.000 K, katero je obrestovati kvečjemu s 4½% obrestmi in vrniti najkasneje v 50 letih. — II. Potrebščino za obrestovanje in vračevanje posojila 2.000.000 K je pokrivati iz dohodkov deželnih elektrarn, če pa so ti nezadostni, je dotični primanjkljaj pokriti iz tekočih dohodkov deželnega gospodarstva in ga tudi prejeti v deželni proračun. — III. Ločitev uprave deželnih elektrarn od druge deželne uprave se naknadno odobri in deželni odbor pooblasti, da izvrši, kar je v ta namen potrebno. — Sklepoma po I. in II. je izposlovati Najvišjo potrditev.

Deželni glavar je zaključil sejo ob pol 5. uri zjutraj. Seja je z dvema malima predsedkoma trajala od večerj 9. ure dopoldne. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob 4. uri popoldne.

Dnevne novice.

— 500letni spomin ustoličenja zadnjega koroškega vojvode se bo po celi Sloveniji slovesno praznoval. Celotno leto od 15. marca dalje bo določeno tej proslavi. Osrednji odbor »Slovenske Straže« je odobril tozadevne predloge in stopi v kratkem pred javnost s posebnim oklicem.

— 50 novih podružnic »Slovenske Straže« na Štajerskem. Mariborska »Straža« prinaša oklice na štajerske rodoljube, naj 500letni spomin ustoličenja koroških slovenskih vojvod proslavijo s tem, da ustanovijo vsaj 50 novih podružnic »Slovenske Straže«. Vsaka župnija naj bi se ponašala s podružnico »Slovenske Straže«. Slovenci na Kranjskem, tudi Vi na noge!

— Resnica o deželnih nakladi. »Slovenski Narod« se je spravil nad deželne doklade in pridiga ljudem strašne reči. Luna bo stegnela, zvezde se bodo majale, solnce ne bo več, rože bodo usahnile, sploh na Kranjskem ne bo nobenega veselja ne življenja. In vsega

tega bodo krive deželne naklade. Narodno - napredna stranka uprizarja tudi sicer v zadevi novih doklad velike hujskarije in intrige. Včerajšnji »Narod« piše: »Klerikalci hočejo z nožem v rokah puščati kri vsem stanovom in podražiti prebivalstvu hrano, pijačo, obleko, stanovanje.« Vse nove doklade bodo znašale blizu 1 in pol milijona kron, na celo deželo bi prišlo torej na vsako osebo na Kranjskem po 3 krone, če bi vsi enako plačevali. Seveda bo ogromna večina manj plačala! Zato je »Narodovo« pisanje čisto navadna hujskarija, da bi razne ljudi nakanila, da bi res začeli dvigati cene svojim izdelkom.

— Deželni finančni načrt in obrtniki. »Narod« piše: »Ubogi šuštarji, žnidarji in kramarji bodo plačevali 35 odstotkov več kakor doslej.« Dalje: »To je vendar čisto naravno, da skuša vsak odvaliti nove davke naprej. Hišni posestnik bo moral več doklad plačevati in bo podražil stanovanja, čevljar bo moral več doklad plačevati in bo podražil čevlje, trgovec bo moral več doklad plačevati in bo podražil blago in ker bo gostilničar moral 35 odstotkov več kakor doslej obrtnega davka plačevati, seveda ne bo vina podražil le za 105 odstotkov, kar bo znašala užitnina, ampak za več, da odvali od sebe še obrtni davek.« To je samo zlobno šun-tanje obrtnika, da bi podražil svoje cene in bi liberalci zvalili potem vso jezo javnosti na S. L. S., češ da je to provzročila. Res je, da se bo meso zvišalo vsled deželne naklade 1 kg samo za 1 vinar. Res je, da se bo vino zvišalo vsled deželne naklade samo za 8 vin. Res je, da bodo plačevali obrtniki kranjski, ki plačujejo pridobinski davek po 4. razredu, in teh je po Kranjske 90 odstotkov, samo 15 odstotkov zvišanega davka. Pri nas plačujejo obrtniki po ogromni večini 4. razred pridobinskega davka, to je od 1 do 60 kron. Večinoma pa plačujejo po 5, 6, 7, 8 do 20 kron tega davka na leto. Kdor plačuje 10 kron, bo plačeval od sedaj naprej 1 K 50 vin. več. Če bodo začeli kakli liberalni obrtniki svoje cene zvišati, se bo prebivalstvo imelo zahvaljevati to liberalnim listom, ki nato hujskajo. Vsled novih deželnih naklad na obrtni davek ni tudi en obrtnik v deželi opravičen in primoran en sam obrtni izdelek za 1 vinar podražiti. Poleg tega odpade na male obrtnike osebnodohodninski davek, ki je bil veliko večji kakor pa so tisti groši nove deželne naklade. Po novi deželni dokladi bodo najbolj prizadeti veliki tovarnarji, podjetniki, kapitalisti, velike tovarne in podjetja, zlasti obe železnici. To je resnica o deželnih nakladi, vse drugo je hujskarija!

— Fair. Dr. Triller je včeraj v deželnem zboru metal okoli z besedo »fair«, to je »nobela«. Kako si liberalci to v praksi razlagajo, so kmalu nato pokazali. Poslanec Ribnikar je vrget v zbornico poslancu Škulju laž v obraz. Misli je morda, da je za shodu v klavnici, kjer morda vladajo take manire. G. Ribnikarjeva predrznost pa to pot ni zmagala in je naletela na najodločnejši odpor. Zato je g. Ribnikar poizkušal pomagati si s tem, da je tajil, češ, da poslancu Škulju ni nič očitil in je območnil šele ob dokazih stenoograma in celi vrsti poslancev, ki so čuli njegovo očitjanje. Dr. Triller je bil pri tem tako »fair«, da je potegnil z Ribnikarjem in psoval poslancu Pibra. To je res vse skupaj Triller, Ribnikar, dr. Novak »fair«. »Fair« je namreč za take liberalne poslanca psovanje duhovnikov, »fair« pa niso po liberalnem mnenju tisti poslanci, ki morejo liberalne predrznosti hvaleno in mirno vtakniti v žep.

— Kdo je prijatelj industrije? Na Gorenjskem se zidajo deželne električne centrale, zato da bi dobila kranjska industrija ceneno moč in se mogla dobro in močno razviti. Kaj pa pravijo liberalci na to? »Slov. Narod« pripoveduje svojim ovčicam sledeče: Kranjci smo še vedno tako zabiti, kakor zamorci; ne vidimo, da so fabriški dimniki za ljudski blagor vse drugačne vrednosti, kakor cerkveni stolpi. Klerikalci vsi skupaj nimajo toliko pameti, da bi pomen industrije pojмили. Milijone zabijajo v ponesrečene elektrarne itd. Težko, da bi imeli pravi zamorci tako zaostale in perverzne pojme o »cerkvenih stolpih in fabriških dimnikih«, kakor jih ima visoko izobražena inteligenca narodnonapredne stranke, ki poklada to dušno pašo svojim vernim v »Slov. Narodu«.

— Regulacija učiteljskih plač in učiteljsko glasilo. V deželnem zboru stoji na dnevnem redu regulacija učiteljskih plač. Regulacija pomeni izdatno zboljšanje učiteljskih materialnih razmer in človek, ki ima vsaj za en lot pameti v glavi, bo mislil, da bo tudi učiteljsko glasilo, če ne s tem zadovoljno, pa vsaj tiho. Novih dohodkov, ki

jih bo kranjska deželna uprava dobila iz zvišanih doklad, bodo tudi liberalni učitelji deležni, in sicer v precejšnji meri. In kaj piše »Dan« v znak hvaležnosti za zboljšanje plač? »Dan« ob petka 27. februarja prinaša uvodni članek pod zaglavjem »Pasji bič«, v katerem na vehementen način hujša svoje bralce na deželne gospodarje, češ, da je treba vzeti pasji bič v roke in pogrniti »klerikalne uzurpatorje«. Leto in leto so liberalni učitelji enkrat točili debele solze po »Učit. Tovarišu«, drugi klicali vso prokletstvo podzemeljskih in nadzemeljskih duhov nad zastopnike deželne uprave. Grozili so s štrajkom, z lakoto, in klicali vse bogove na pomoč; obljubljali so, da je vsa njih politika samo zvišanje učiteljskih plač, da se za druge stvari ne brigajo! In sedaj! Učiteljska regulacija ni postala niti zakon, pa se dviga liberalen učitelj izza svojega hrbta pasji bič, da bi usekal tistega po obrazu, ki mu je plače zboljšal! To so ljudje!

— **Razveljavljanje mandatov v notranjskih in dolenskih mestih in trgih** imenuje »Slovenski Narod« politični rop in prelomitev postav. Sploh plete liberalno časopisje mučeniško krono okoli glav gospodov Mazelleta in Lavrenčiča in slika razveljavljanje teh mandatov kot nezasišano krivico nad narodno - napredno stranko. To je obrekovanje! Deželni predsednik sam je povedal v deželni zbornici, da se zakon lahko na dva načina razlaga, tako kakor ga večina deželnega zbora ali pa kakor državno sodišče. Zakon sam je torej nejasen in ga je treba preurediti. Deželna vlada sicer stoji na strani državne vlade, s tem pa ni nikjer rečeno, da nima deželni zbor pravice, da se drži svoje razloge. Večina S. L. S. ima vsaj najmanj toliko pravice na svoji strani za razveljavljanje teh dveh mandatov kakor jih ima narodno - napredna stranka proti razveljavljanju. Tako stoji vsa stvar! Če pa večina sebi v prilog zakon razlaga, je to samo umevna stvar, katere bi se liberalci v enakem slučaju še z veliko večjo vnmemo posluževali.

— **»Narod« in kmet.** Še včeraj smo približili, da se »Narod« hučuje nad kmetom, češ da bo plačeval samo 15 odstotkov zvišanih doklad. Danes pa »Narod« spričo volitev na Notranjskem trdi, »da bo kmet tako udarjen, da bo črn«. Res pa je, da bo kmet samo v drugi obliki plačeval iste doklade kot prej. Namesto okrajnih cestnih doklad bo plačeval zemljiške. To je vse!

— **»Bogoljub«** je danes dotiskan. V ponedeljek se lahko dobi v upravnistvu. Obsega tri pole, ravnotako prihodnja številka.

— **Kranjsko okrožje Orla** ima v nedeljo, dne 1. marca, v Tržiču letni občni zbor. Prihod z vlakom ob pol 9. uri. Ob deseti uri sveta maša. Ob 11. uri občni zbor, na katerem se voli predsedništvo in načelstvo okrožja. — Popoldne skupen odhod v Križ k ustanovitvi telovadnega odseka. Ob 3. uri popoldne predavanje brata profesorja Puntarja v odnotnem izobraževalnem društvu. Ob ugodnem vremenu naj oblečejo Orli kroj, ob neugodnem civilno obleko.

Ljubljanske novice.

— **Ij Opozorjamo na petletnico Šentpeterskega prosvetnega društva**, ki jo slavi jutri, v nedeljo, ob 5. uri popoldne v Ljudskem domu. Slavnostni govornik je državni in deželni poslanec č. g. dr. J. Krek.

— **Ij Bivši rumunski ministrski predsednik Majorescu v Ljubljani.** Bivši rumunski ministrski predsednik Majorescu se je včeraj pripeljal v Ljubljano s soprogom in dvema nečakinjama. Ložira v hotelu Union.

— **Ij Vincencijeva družba** ima jutri svoj redni občni zbor. Ob tri četrti na šest v Marijaniški kapeli liturgije, potem zborovanje in v dvoran. V smislu pravil naj se člani iz Ljubljane in okolice zborovanja kolikor možno polnoštevilno udeležijo.

— **Ij Jubilej.** Občinski svetnik, hišni posestnik in poslovodja trvdke Krisper g. Jernej Šerjak praznuje jutri 25letnico, odkar je zaposlen v tukajšnji veletrgovini g. Krisperja na Mestnem trgu. Ves čas je bil vzor točnosti, deloljubnosti in zvestobe do trvdke. Skupno je gospod Šerjak že 32 let v trgovini. Ob tem častnem jubileju poštenega dela želimo gospodu Šerjaku, da bi ga Bog ohranil še dolgo vrsto let v čast trgovskemu stanu!

— **Ij Umrla** je danes opoldne gospa Marija Zebré, mati c. kr. sodnega svetnika, v 80. letu starosti. Pogreb bo v ponedeljek popoldne ob 3. uri. N. v m. p.

— **Ij Javno skloptično predavanje.** V Rokodelskem domu bode jutri, v nedeljo, 1. marca, predaval profesor Fran

Verbič o nekaterih zanimivih rastlinah. Poučno predavanje bode pojasnjevalo več krasnih barvanih slik. Predavanje se prične ob 5. uri popoldne. — Vstop je brezplačen.

— **Ij Postni pridige pri sv. Jakobu** so vsako nedeljo ob dveh popoldne in ne ob osmih, kakor je bilo zmotno poročano.

— **Ij Postni govori pri sv. Petru** bodo vsako nedeljo popoldne ob 2. uri. Govori profesor dr. Jos. Jerše o temi: Odmevi s Sijona. Oljske gore in Golgate. V stolnici vsako nedeljo in praznik ob 4. uri. Govori stolni vikar Janko Cegnar o temi: Križ — človekov učitelj in pomočnik.

— **Ij Umrla** je danes ponoči v Ravniharjevi ulici št. 11 gospa Ivana Prevc, mati pokojnega logaškega sodnika g. Prevca, ki je umrl pred šestimi tedni. Pogreb bo jutri, v nedeljo, ob 4. uri popoldne.

— **Ij V šentjakobskem prosvetnem društvu** predava jutri, v nedeljo, ob 6. uri zvečer g. dr. Natlačen. Vabimo.

— **Ij Shod delegatov Slovenskega planinskega društva** se bo vršil v nedeljo, dne 8. marca t. l., ob 2. uri popoldne v restavracijskih prostorih Narodnega Doma v Ljubljani.

— **Ij Slovensko gledališče.** V nedeljo popoldne ob 3. uri se uprizoni ob znižanih cenah burka z godbo in petjem »Lumpacij Vagabund« ali »Zanikrna trojica«. Zvečer ob pol 8. uri priljubljena narodna igra »Rokovnjači« z gostom Salmičem v vlogi Blaža Mozola in s sodelovanjem orkestra in bivšega zbora slovenske opere. Igra je skrbno in na novo našturirana.

— **Ij Kdor ima** najnovejšo izdajo Hetfingerjeve ali Schanzpve Apologetike, naj bi bil tako prijazen, da to sporoči F. Terseglavu v uredništvu »Slovenca«.

Zadnje vesti.

GORIŠKI DEŽELNI ZBOR

ima za danes soboto napovedano zadnjo sejo. Vendar pa je položaj tako nejasen, da se utegne zasedanje zavleči. Na vrsti so najvažnejše točke: proračun, novi davki, učiteljske plače, kolonski zakon, verifikacija mandatov iz veleposestva, a prave večine ni nikjer. Enkrat se kujajo slovenski liberalci, drugi groze laški liberalci. V tem trenutku se nič ne ve, kaj bo.

ŠTAJERSKI DEŽELNI ZBOR.

Gradec. V današnji seji se predlog poslanca Schacherla (soc. dem.) glede boja zoper alkoholizem odkazuje finančnemu odseku. — Predlog Vrečka, da se ustanovi deželni vzorni vinograd v Šmarju v občini Ponikve, se odkazuje vinorejskemu odseku. — Predlog Vrstoška glede regulacije Mislinje, za katero je detajlni načrt že izdelan, naj deželni odbor tozadevna pogajanja konča in prispevek postavi v proračun, se odkazuje deželnokulturnemu odseku. — Dr. Benkovič je utemeljeval predlog, da se napravam društva za varstvo mladine v Trbovljah, ki vzdržuje dva slovenska otroška vrta in gospodinjstvo šolo, dovoli enkratna podpora 4000 K in vsakoletna podpora 1500 K, se izroči finančnemu odseku. — Istotako predlog Benkoviča glede podpore projektiranemu vodovodu v Trbovljah, kateremu naj deželni odbor dovoli običajno brezobrestno posojilo in 10 tisoč kron podpore. — Predlog Kukovca v zadevi izsuševalnih del v Ivankovcih se izroči deželnokulturnemu odseku. — V tajni seji se določijo podrobnosti glede najetja stomilijonskega deželnega posojila. — V javni seji se poročilo deželnega odbora glede podpore združnemu izsuševalnemu načrtu v Jaroslavcu in Velikem Obrešu izroči deželnokulturnemu odseku. — Nato poroča poslanec Foest o računskih zaključkih deželnih fondov od leta 1909. do 1912. in poudarja, kako je kljub največji varčnosti viseči dolg dežele narastel čez štiri milijone kron.

KARDINAL KATSCHTHALER UMRL.

Solnograd. Kardinal Katschthaler je danes po 11. uri opolnoči v 82. letu svoje starosti umrl.

PRINC WIED V TSTU.

Trst. Princ Wied pride dne 5. marca ob 9. uri dopoldne v Trst, kjer se bo ukrcal na avstrijsko vojno ladjo »Taurus«.

ČEŠKO-NEMŠKA POGAJANJA.

Dunaj. Grof Stürgkh je zaprosil poslanca Bacherja in dr. Kramarja, naj pomisleke, ki jih imata njuni stranki glede pravnih predlogov vlade, vladi naznanita, da jih ta preišče. Odločitev pade jutri na plenarni seji nemških poslancev s Češke.

MILE STARČEVIČ PROTI FRANKU.

Zagreb. V včerajšnji seji je dr. Mile Starčević dr. Frankove očiteke po vrsti pobijal in ponovil vse svoje obtožbe proti njemu. Govoril je zopet zelo dolgo. Glede sebe je dejal, da je bil pri Rauchu in Tomašiću na njihovem domu zato, da jima razjasni svoje neomajno in pošteno pravaško stališče. — Todot se je vmešavala

tudi galerija, na kateri so bili Frankovi pristaši, Frank pa je govornika cel čas motil in mu celo zaklical »Saujud!«

RAZPRAVA PROTI JANDRIČU.

Dunaj. Pri današnji razpravi proti Aleksandru Jandriču je vojaški izvedenec generalni major Ronge podal strokovno poročilo. Dejal je, da je v času, ko sta brata Jandrič špijonorala, vladala velika politična napetost. Tuji državi se je takrat posebno za to šlo, da izve, kako daleč je Avstrija pripravljena. Zato so ji podatki o številu čet, vpoklicevanju rezervistov in transportih bili posebno važni. Aleksander je podatke dobil ob čedomila in je bil sam le posredovalec. Nasproti zagovoru Aleksandra, da je vse podatke sam skombiniral, trdi vojaški izvedenec, da to ni res in da so podatki, ki jih je dajal Aleksander ruskemu vojaškemu atašeju, taki da je z njimi zakrivil izdajo, katera je prinesla domovini veliko škodo.

DOMNEVE O DEBRECZINSKEM ATENTATU.

Budimpešta. »Budapesti Hirlap« trdi, da je debreczinski atentat delo ruskih teroristov.

ESSAD PAŠA PRI CESARJU.

Dunaj. Cesar je danes sprejel Essad pašo v avdienci.

WIED V PETERBURGU. — WIED OD CARJA ODLIKOVAN.

Peterburg. Dočim del časopisja piše, da je bil princ Wied tu hladno sprejet, poroča drugi del, da je bil sprejem silno prisrčen. To je bolj verjetno, ker je car podelil Wiedu visoki red Aleksandra Nevskega.

ZDAJ ŽE POLICAJI DEMONSTRIRAJO.

Berolin. Policijski ravnatelj Jagow je te dni policistom prepovedal strokovno organizacijo. Zato so policisti, ko je bil neki policist, Fuhrmann po imenu, kazensko prestavljen, na kolodvoru priredili demonstracijo. Bilo jih je 1000 v civilu z ženami. Peli so pesem o »Dobrem tovarišu« in Fuhrmannu izročili več vencev. Fuhrmann je zaklical Hoch! cesarju, nakar so se demonstranti razšli.

ODLIKOVANJE.

Rim. Kralj je laškemu poslaniku na Dunaju vojvodi d'Avarna podelil najvišji red Sv. Annunziata.

STEPANOVIČ UMIROVLJEN.

Belgrad. Vlada je penzionirala generala Štefana Stepanoviča, poveljnika srbske armade pred Odrinom.

GRČIJA PROTI EPIRSKI VSTAJI IN PROTI IZMENI OTOKOV.

Atene. Venizelos je odredil, da se predsednik avtonomne vlade v Epiru, ki organizuje vstajo proti Albaniji, zapre. — Grška vlada hoče tudi preprečiti, da se 10.000 Krečanov pridruži epirskim vstajšem. — Ponudbo Turčije, naj bi Grčija otoka Kios in Mitilene zamenjala za druge, je grška vlada odločno odbila.

SRBIJA IN BULGARIJA.

Sofija. Srbska vlada se je bulgarski za oskrbo bolnih srbskih vojakov in vjetnikov toplo zahvalila. To dejstvo se v Sofiji zelo pozdravlja in smatra kot prvi dokaz, da hoče Srbija začeti bolj prijateljsko razmerje.

RATKO DIMITRIJEV POJASNUJE.

Sofija. V dnevniku »Bulgarija« odgovarja general Ratko Dimitrijevič, poslanik v Peterburgu, na napade prejšnjega načelnika generalnega štaba Fičeva (sedanji načelnik je Žekov) in z dokumenti dokazuje, da je Fičev kot načelnik generalnega štaba s svojo neodločnostjo in nesposobnostjo preprečil popolno uničenje turške armade pri Lozengradu in Lüle-Burgasu. Ker se je Fičev zelo eksponiral kot strankar sedanje vlade, bodo avtentična razkritja Dimitrijeva zelo škodila vladni stranki ter zmanjšala njen uspeh pri volitvah.

Trgovka A. Lukič se mudi na Dunaju pri nakupu najmoderneje spomladanske konfekcije za dame, gospode, dečke in deklice, na kar opozorjamo slavno občinstvo iz mesta in z dežele. 654 (3)

Dobro, bolečine olajšujoče zdravilo!

Rumatizem in njemu sorodne bolezni kakor nevralgija, ishias, migrena, protin itd. so znane, nevarne bolezni, in gorje onemu, pri katerem so se udomačile. Kdor ni sam na sebi izkusil, ta si ne more predstavljati, kako grozne bolečine mora bolnik pretrpeti. Tak nesrečnež poseže po vsakem sredstvu, ki mu je pri rokah. On poskusi vse, kar se mu ponudi. Ako ne pomagajo več domača sredstva, poseže po takih, ki se mu ponujajo po časnikih in koledarjih. Ako mu tudi ta odpovejo, zgubi vsako upanje do ozdravljenja in življenje mu preseda.

Radi tega sem se namenil, priobčiti par vrstic v blagor trpečim. Poznam eno dobro, bolečine olajšujoče sredstvo, ki je žalibog pri nas še premalo poznano. To sredstvo sem večkrat pre-

skušal in lahko tedaj o njem mirno trdim, da še ni nobenega v njegovih upih varalo. Vsak, kdor to sredstvo enkrat poskusi, se zopet povrne k njemu in se čudi, kako olajševalno učinkuje, ter ga radi tega ne more več pogrešati v svoji hiši.

To sredstvo mi je bilo priporočeno od znanecev in dasi nisem začetkoma veroval hvalospevom, prepričal sem se v kratkem o njih resničnosti. Je v resnici sredstvo, ki mu ni para. In isto trdijo o njem vsi oni, katerim sem to sredstvo priporočil in katero od tega časa ne manjka več v njihovih hišah.

To izvrstno sredstvo se pozablja vedno z uspehom pri revmatičnih bolečinah, ishias, nevralgiji, glavobolu, zobobolu, prehlajenju, oslabenju udov in misli, krčih in pri mnogih drugih podobnih bolečinah. Poznam slučaj, pri katerem so zgornje bolečine v kosteh po osemletnem trpljenju.

Uspehi tega resnično neprecenljivega zdravila so me vzpodbudili, da sem sklenil, vse trpeče nanje opozoriti, in bi me veselilo, ako se mi to posreči. Je v resnici dobro sredstvo, ki zasluži, da se ga priporoči.

Kdor potrebuje to zdravilo, naj piše lekarni »Pri dobrem pastirju« v Litovelu na Moravskem, kjer se izdeluje in »Salviol« imenuje.

Pripomniti še moram, da je Salviol kljub svoji izvrstnosti primerno še jako poceni. Dobijo se še steklenice po 80 h (6 takih steklenic se dopošlje za 4 K poštne prosto). Večje steklenice stanejo 1 K 25 h in 2 K 50 h.

Kakor sem zvedel, se dobi Salviol skoraj v vseh lekarnah, in radi tega povprašajte najprej v najbližnji lekarni, ali se tam dobi, ker si s tem poštino prihranite.

Ako se tam ne dobi, pišite prej navedeni lekarni in Salviol se vam dopošlje z obratno pošto.

Upam, da mi bo vsakdo hvaležen, kdor kupi to sredstvo, ker jaz bi ne nikomur priporočil kaj slabega.

Martin Stich, župnik

Klein Schweinbarth, zadnja pošta: Drasenhofen, Nižjeavstrijsko.

Kdor izbira, mora se mučiti. To izkusi tisti, ki je prisiljen slabo prebavo pospeševati z medikamenti. Kaj se tu vse ne fabricira in z velikim kričanjem na trgu za drag denar ne prodaja. Najbolj varno, poceni in zanesljivo odvajalno sredstvo je in ostane Franz Jožefa grenčica. Ta naravna rudninska voda ni na nikak način umetno prenačena. Izvira kot Franc Jožefov vrecel v Budimpešti in vsebuje vse lastnosti, ki so potrebne za dobro odvajanje. Lahko se zavziva, ni nikoli zoprna, tudi najbolj občutljivim osebam in mima nikakih neprijetnih posledic. »Naravna Franc Jožefova grenčica«, piše dvorni svetnik profesor dr. Schanta na Dunaju, »se je do zadnjega časa dobro obnesla.« — Dobiva se v vseh lekarnah, drožerijah in v prodajalnicah rudninskih voda. Ravnateljstvo razpošiljalnice Franc Jožefovih rudninskih voda, Budimpešta.

Važnost naj se polaga na besedo „Scott“!

Zaupanje, ki si ga je pridobila Scottova emulzija ribjega olja tudi v zdravniškem svetu je dalo in daje dannadan povod za podtikanje in hvaljenje drugih baje „ravno tako dobrih“ emulzij. Vi pa ravnate s v svoem lastnem interesu,

ako ostanete pri originalnem izdelku Scottove emulzije, kajti edino ta emulzija ribjega olja je na Scottov način prirejena in uživa že skoro 4 desetletja svetovno slavo,

Zato zahtevajte in kupujte le Scottovo emulzijo!

Gena originalni steklenici je 2 K 50 vin. Doh se v vseh lekarnah. Ako se pošlje 50 vin, v znamkah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII, in se sklicuje na ta časopis, pošlje se ma ena pošiljatev potom lekarni na poskušanje. 2777

Naravna

BILINSKA

KISLA VODA

najbogatejši alkalični (natron litijev) kislec na Češkem. — Izborna dietetična namizna pijača. O vrednosti »Bilinske« izvolite vprašati hišnega zdravnika. 624

in modno blago za gospode in gospode dobe za sebniki najboljše iz prvotne izvozne hiše

SUKNA

= Prokop Skorkovský & sin =

ŠAMPOLC (Češko)

Velika izbora. — Vzorci na zahtevo franco. Novoletne vzorci se že razpošiljajo. 244

za prečastito

Ovratnike

duhovščino

priporoča Josipina Podkrajšek

Ljubljana, Čevljarska ulica št. 2

— Naročila po pošti se izvrše točno. — 1537

Organist

ceciljanec, z dobrimi spričevali, oženjen, izučen krojač, išče službo, prevzame tudi službo cerkvenika. Nastop lahko takoj. Naslov pove iz prijaznosti uprava lista pod št. 418. (Znamka).

Podobarski pozlatarski pomočnik

dobi trajno delo pri Josipu Jarm, podobarju v Osilnici ob Kolpi. 623

Dva para plemen. kokoši in petelina

pristine plymouth-Roks pasme krasne živali se proda pri St. C. Tauzher, trgovina z lesom, Dunajska cesta, Ljubljana. 568

Prodajalka

vajena trgovine z mešanim blagom, z večletno prakso, želi premeniti svojo službo. — Naslov: »Prodajalka« pošto ležeče Bohinjska Bistrica, Gorenjsko. 176

Kantina Corazza

Levade (Istra)

601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Med

zlatorumen trčan, zjamčeno čist v dežicah s 4 1/2 kg vsebine razpošilja po K 8-50.

Čebelarna 3944
Ilirska Bistrica.

Trgovski pomočnik

usnjarske stroke vojaščinoprost se sprejme pri tvrdki Josip Seunig v Ljubljani. 514

Sprejme se takoj

učenec

v trgovino z mešanim blagom, star 14 do 15 let, poštenih in uglednih starišev pri tvrdki Martin Plut v Črnomlju. 630

Za krošnjare, tržne prodajalce, razprodajalce in za vsako gospodinjstvo razpošiljam pri stiskanju lahno poškodovano toaletno milo vsakomur 5 kg za 6-50 K
(50—52 kosov), dišeče po vrtnicah, mandeljih, vijolicah, glicerinu, zeliščih, mošusu, lilijinem mleku itd. — Najfinjši parfumi v steklenicah po 2 K. Razpošilja po povzetju največja izvozna tvrdka za toaletno milo FRANC HUMANN, Dunaj II., Altagasse 3/51. 665

Proda se

1 kompl. postelja, 1 obešalnik za obleko, nekaj stolov in še več drugih manjših stvari na Poljanski cesti 19/II. 662

Hiša na prodaj

Proda se nova, enonadstropna hiša z vrtom in vodnjakom, ob glavni cesti na Črnučah. Več se izve: Črnuče št. 17, p. Ježica.

Smreke na prodaj!

750 smrek v skupni kubični meri 3251 m³, 1000 kubikov smrek 200; 150 debelih reklejov so na prodaj vak dan. Kupci naj se oglašijo pri posestniku Jožetu Kutnarju Vel. Dole pri Gombiču, pošta Št. Vid (Dolenjsko). 602

Augusta Sattler-ja sinovi
Gradeo, Landhausgasse
tovarna nepremakneta blaga



preginjati za vozove
odei za konje
plašči in pelerin

Stare plahte se na novo impregnirajo. Preginjala za lokomobile in mlatilnice, delovne vreče.

Za razprodajalce izjemne cene.



Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mamica, oziroma stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

Agna Kustrin

vdova c. kr. finančnega respicienta

danes ob pol 11. uri dopoldne, večkrat previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši v ponedeljek ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu, kjer se zemljski ostanki položijo k večnemu počitku.

Maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

Predrago rajnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, dne 28. februarja 1914.

Žalujoče rodbine:

Kustrin, Pitschmann in Starč.

671

Mesto vsakega drugega posebnega obvestila.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI
PORODNIŠNICA
LJUBLJANA, KOMENSKA ULICA 4
SEF. ZDRAVNIK PRIMARJ. DR. FR. DERGANC

Sanatorij Elizabetišče

za notranje, kirurške in ženske bolezni (bol. postrežba sester križark).

Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. V sanatoriju moderno kopališče z vsemi zdravilnim pripomočki.

Poljanska c. 16.

Telefon št. 141

Prevzetje trgovine!

Usojam si sl. občinstvu vljudo naznati, da sem potom kupa prevzel trgovino s špecerijskim in mešanim blagom „Edmund Kavčič“, Prešernova ulica št. 54, in da jo bodem pod trgovinsko sodno vpisano firmo

Jos. Fabiani prej. Edmund Kavčič

na dosedanji solidni način nadaljeval. Opiraje se na svoje dolgoletno delovanje na tukajšnjem trgu, prosim mojemu predniku izkazano zaupanje, kakor tudi blagohotna naročila meni nakloniti in zagotavljam, da bodem točno in solidno ustrezal vsem željam in zahtevam svojih cenj. odjemalcev.

Z velespoštovanjem

Jos. Fabiani.

Ljubljana, 1. marca 1914.

Murnikova trgovina v Kamniku

otvori s 1. marcem t. l. na Vrhpolju pri našem somišljeniku in županu gospodu Franc Trobevšku svojo

= podružnico =

špecerijskim blagom ter se priporoča za obilen obisk.

Cene primerne.

Postrežba solidna.

1 pomočnika in 1 vajenca

za mizarstvo obr. sprejme takoj Jožef Vengar, mizarški mojster, Koroška Bela št. 97, Pošta Javornik, Gorenjsko.

Službo želi spremeniti

mlekar - sirar

Nastop 1. aprila 1914. Ponudbe pod A. G. na upravo lista pod št. 673.

Navaden vrtnar

posebno za zelenjavo in sadje, s skromno zahtevo plače, ki zna poleg tega tudi kako rokodelstvo (najljubše mizarstvo) se sprejme na neko posestvo. Prijazne ponudbe z navedbo plače naj se pošiljajo pod šifro „vrtnar 670“ na upravo lista. 670

Varstveno zavarovano!
Par 10 K.
50.000 parov komisnih čevljev



primeren tudi za n. ježa dela, ki so mi vsled zakasnele pošiljave ostali, prodajam in razpošiljam za lastno ceno K 10.— par. Ti čevlji so iz najboljšega surovega usnja z močno podkovanimi podplat, s podkvicami na petah in jermeniki. Čevlji so posebno priporočljivi za alpske oče. Pri naročilu zadostuje mera v centimetri ali številka. Zamenjava dovoljena. Razpošilja po povzetju krščanska razpošiljalnica čevljev FRANC HUMANN, Dunaj II., Altagasse 3 R. Od c. kr. trgovskega sodišča protokolirana tvrdka.

Hiša

se proda, obstoječa iz dveh stanovanj, pralnice, drvarnice in zelenjadnega vrta, na željo tudi sadni vrt. — Več se poizve pri lastniku v Rožni dolini, cesta II. št. 263. 583

Gostilna pri »Bobenčku« na Sv. Petra cesti Priporoča vsak dan svežo

polenovko

Oddaja se tudi žez ulico.

639

Na izbiro pošilja tudi na deželo krasne **BLUZE** krila, kostume, domače obleke, moderci, perilo in vsako modno blago. Zelo solidna tvrdka **M. Krištofič - Bučar** Ljubljana, Stari trg št. 9. — Lastna hiša. 3730
Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.

Najstarejša tvrdka
juvelov, zlatnine, srebrnine in raznih ur. - Lastna delavnica z električnim obratom za popravila in nova dela.
Najnižje cene. Točna postrežba.
Lud. Černe
juvelir in trgovec, Ljubljana, Wolfova ulica 3.
Ob priliki 25 letnega obstoja tvrdke so določeni za cenjene odjemalce brezplačni krasni predmeti, ki se razdele 15. junija t. l. Pri nakupu blaga zahtevajte plačilne listke. 52

! SODE !

dobro ovinjene, stare in nove, male in velike ima na prodaj Ivan Buggenig, sodarski mojster, Ljubljana, Cesta na Rudolfovo železnico št. 7.

Istotam se proda po ceni

konj za ježo

(kobil) lepe oblike. 656

Dospeli so pomladanski in poletni površniki in raglani

v različnih barvah, najnovejši fasoni, za gospode in dečke, po priznani nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek **O. Bernatovič,**
Mestni trg 5-6.

Idrijske novice.

Predpustom je bilo veliko zabav in predpustic, a vse je prekosil »plesni venček« naših realcev v soboto, dne 22. t. m. Vojaška godba je iz daljnega Tolmina dospela, štiri patronese so jo plačale. Dijakom se je to imenitno zdelo, in ne brez vzroka. Kar »Casina« ne premore, ne Čitalnica, kjer se zbira ona gospoda, ki kaj premore, da bi si namreč za goli ples od daleč tako drage godbe naročila, to so imeli oni. Pa to se jim je čudno zdelo, da ko bodo na eni strani vse tako nobel, bodo pa prostori miserabel. Vse bo salonsko, a ples ne bo v salonu, ali na parketu, temveč v kletišču Črnega orla. Radi bi bili pri Dičiču, kjer je edina dvorana v Idriji, ki je zidana za take prireditve, a učitelj je rekel, »ne«. Erar jim je sicer okrasil, kar je mogel, svojo klet, pa vendar so se nekateri bali iti tja iz strahu, da se ne prehlade. Plesalo pa se je vseeno do pol 6. ure na jutro. Pisalo se je že o naših dijaških plesih v »Slovenču« in dvignilo mnogo prahu. Letos so ljudje veliko o tem govorili. Starišem rudarjem ni bilo prijetno, ko jih je sin nagnjal za salonsko obleko, ali tožil, kako se tovariši postavijo, on pa ne more biti njim enak. Saj skoro ni dijaka, da bi ne užival kake podpore iz podpornega društva, tu pa se kažemo kakor kavalirji. Patronese niso nič kaj ustregle s svojim petdesetakom, govorili so celo, da se mimo revnih dijakov izprosijo iz društva knjig tudi sinovi patronese. Nočemo preiskovati, koliko je na tem resnice, gotovo je pa, da na srednjih šolah v celi Avstriji se ne dovoli dijakom pri 16. do 18. letih rajati celo noč, par ur pozneje pa iti k dijaški maši. Na eni strani tako radi obirajo one, ki ne dajo nič prispevka podpornemu društvu, ker je toliko revnih dijakov, na drugi strani pa razvajati dijake na tako razkošnost. Sveže šopke so kar iz južnih krajev naročili, da so res kot kavalirji se skazovali, a za potrebne knjige in učne pripomočke ni denarja. Kako se pa dijaki mesec dni pred plesom pripravljajo za svoje predmete v šoli in koliko časa trpi še učenje po plesu, je znano. Pa dovolj o tem.

Iz rdečega labora.

Lepi nauki socialne demokracije. Ker je o priliki Beblove smrti cel svet zvedel o velikem bogastvu tega voditelja socialne demokracije in so ljudje izražali svoje začudenje nad tem, da zakleti sovražniki vsake lastnine sami zase zbirajo velika premoženja, — se je ujezil berlinski »Vorwärts« z dne 26. januarja 1914 in posvetil »umazaniam dušam« članek, v katerem med drugim izjavja: »Ali je bil Bebel asket, ki bi javno hvalil blagodejen vpliv uboštva, sam bi pa na skrivnem vino pil? Bebel ni bil obvezan k prostovoljnemu uboštvu, ker je uboštvo smatral za strašno gorje, katero je s svojo veliko močjo skušal odpraviti. Bil je pač prijatelj revežev, toda zaklet sovražnik njihovega uboštva. Ali je pa morda učil, da je socialno vprašanje rešiti potem zasebne dobroteljske in bi bil torej dolžan razdati vse premoženje in si ohraniti le najpotrebnejše za golo življenje? Ne, marveč učil je, da se socialno vprašanje nikakor ne dá rešiti potem privatne dobroteljske; brez ozira na to, da so delavci opravičeni terjati pravico in te pravice nikdar izgubiti ne morejo.« Taka je torej rdeča moralna postava! Bebel ni bil obvezan k uboštvu, ker je je sovražil. Kako drugi ljudje žive in trpe v neprostovoljnem uboštvu, to ga ni brgalo; on je moral skrbeti zase, da bi se čimbolj oddaljil in zavaroval pred sovražnim uboštvom. On si je to pravico s popolno zavestjo prilaščal in jo je seveda moral priznavati tudi vsakemu drugemu. To se pravi: Glej vsak, kakor najbolje veš in znaš, da se ubraniš sovražnemu uboštvu, vsak zbiraj in nakladaj premoženje, je dobro čuvaj in si je ne pusti od nikogar vzeti. Kapitalisti delajo popolnoma po tem načelu — kako da jih socialna demokracija — vsaj navidezno — preganja in preklinja ter uči, da bi se jim moralo premoženje vzeti in razdeliti med uboge delavce?! Gospodje so tu očitno sami sebi nastavili nevarno past. — Jako značilno je tudi socialnodemokratsko stališče glede zasebne dobroteljske. Ker le-ta ne bo rešila socialnega vprašanja, zato je ni treba in nihče ni obvezan od svoje obilice dati revežem, da jim olajša njih bedo, da jih lačne nasiti in nage obleče. Reveži naj le terjajo svoje pravice, katerih ne morejo izgubiti; ako teh pravic ne dočakajo in trumoma umirajo od lakote in vsega hudega — je to njihova stvar, žalostna morda, a neizpremenljiva. Kdor kaj ima, naj tišči in gleda, da se mu nič ne izgubi, kajti revščina je zavržena, vse mržnje vredna reč. Tako žalostne nauke rodni materializem; tako socialni demokrati sami sebe pobijajo. Iz tega vsak lahko sklepa, koliko sami dajo na svoje lepe besede o bratstvu in enakosti in kako bi izgledalo v tistem

paradižu socialnodemokratske države, katerega bogati voditelji obečajo stradalocemu delavstvu.

Zobna krema

KALODONT
Ustna voda



CYCLES
KINTA
K.C.L.



so splošno priljubljeni
ker so nedosežni v teku
in trpežnosti.
Blagovolite si jih
ogledati ali zahtevajte cenik.

Karel Čamernik & Ko.

špecialna trgovina s kolesi, avtomobili,
motorji in posameznimi deli.

Mehanična delavnica in garaža
Ljubljana
Dunajska cesta št. 9-12.

Preklic.

Podpisani preklicujem vse žaljive besede,
katere sem govoril glede gospodične Frančiške
Dečman iz Stožč.

Ignacij Presetnik.



Ceno česke posteljno perle

Kilo sivega puljenega K 2.—, boljšega K 2.40, polbelega K 3.60, belega K 4.80, prama kakor puh mehkega K 6.—, veleprama K 7.20, najboljša vrsta K 8.40, puh siv K 6.—, bel K 12.—, najtinejši puh K 14.40. Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega ineta, pernica ali spodnja blazina 180 cm dolga, 116 cm široka po K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 21.—, 20cm dolga, 146 cm široka po K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—, zglavnica 80 cm dolga 58 cm široka po K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm dolga, 70 cm široka po K 4.50, 5.50, 6.—, 3 delni zimnati modroci za 1 posteljo po K 27.—, boljši K 33.—. Pošilja se franco po povzetju od 10 K višje. Zamena dovoljena, za neugajajoče denar nazaj. 489
Poskušnje in cenovniki franco

BENEDIKT SACHSEL, Lobes pri Pliznu 159, Češko.

Automatična past za podgane



K 4.—, za miši K 1.40, ujame brez nadzora do 40 komadov v eni noči, ne zapustijo nikakega duha in se zopet same nastavijo. Past za ščurke »Eclipse«, ujame na tisoče ščurkov v eni noči, a K 2.40. — Povsod najboljši uspehi. Razpošilja po povzetju J. Schüller, Dunaj III., Krieglberg 6/II. 1188 Mnogo pohvalnih in priznanih pise, m

Proda se iz proste roke radi preselitve pod
zelo ugodnimi pogoji v bližini Ljubljane

hiša

tik deželne ceste, četrt ure oddaljena od železnice s krasno urejenim velikim vrtom, njivami in gošpodarskim poslopjem. Hiša je v zelo dobrem stanu, pripravna za penzionista, trgovino ali gostilno. — Ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod »Redka prilika« št. 629.



FAFF šivalni stroji
so priznано najboljši.

So praktično opremljeni in s tečaji na kroglice, vsled česa tih in lahek tek.

Pouk šivanja in vezenja na stroj brezplačen.

Popravila se izvršijo točno in ceno.

IGNACIJ-u VOK špec. trgovina šivalnih strojev in koles
LJUBLJANA, SODNA ULICA 7.

10 letno jamstvo. Ceniki zastoj in poštnine prosto. 10 letno jamstvo.

637



Kava se poceni!

Najfinejša Soja-Perl-bobova kava, lepo žgana, zelo dobra in izdatna. Nikaka žitna ali sladna kava. Razpošilja se v vse kraje Avstro-Ogrske. Zavitek netto 4 1/2 kg

le K 4.80 franko.

Najcenejše in najboljše kavi podobno blago. Naroča se pri: žgavnica za kavo »Santosa«, Kraljevi Vinohrady, 1573, 498 pri Pragi.

Pozor trgovci in začetniki!

V bližini Ljubljane oddam dobro vpeljavno trgovino z mešanim blagom. Trgovina se nahaja na glavni cesti na najbolj prometnem kraju. Ker je v trgovini bodočnost zasigurjena, se vsled tega oziram samo na dobre in resne kompetente. Pogoji so zelo ugodni. Lahko oddam tudi celo hišo z gostilno po zelo nizki ceni v najem. Cenjene ponudbe naj se pošiljajo na upravnishvo »Slovenca« pod »Dober gospodar 444.«

Kupi se hiša

z manjšim posestvom ali s sadnim vrtom ali z vinogradom najraje kje na Spodnjem Stajerskem. Cena 2000 kron ali nekaj več. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šte. 647.

Mesarji, pozor!

Na letovišču Dobrna se odda v najem pod ugodnimi pogoji dobrodoča

mesarija

s stalnimi odjemalci. Prednost imajo samci ali zakonski brez otrok. Ponudbe pod: A. F. Dobrna pri Celju, »Hotel Union«. 635

Proda se hiša

obstoječa iz 4 stanovanj po 1 sobo in 1 kuhinjo, ter nekaj vrta v Novem Vodmatu šte. 107 pri Ljubljani. 653

Kakoršna gnojitev - taka žetev!

Tomasova žindra



preizkušeno in poceni fosforno kisló umetno gnojilo za spomladansko setev.

Gotov učinek! Visok donesek!

Tomasovo žindro zajamčeno čiste in polnodototne vrste prodaja v plombiranih, z označbo odstotkov in varstveno znamko opremljenih vrečah

Veletrgovina „Merkur“ P. Majdič v Celju

kjer je prodajališče trvdke Thomasphosphatfabriken G. m. b. H. Berlin W. 35.

Istotam je tudi bogata zaloga vsakovrstnega

železninarskega blaga in se priporoča po najnižjih cenah: Pallčno železo, jeklo, pločevina v vse svrhe. žica, bodeča žica, mreže za ograje, okovje za stavbe, orodje za ključavničarje, kovače, mizarje, strugarje, tesarje itd. Pristno ameriške žage

In sekire itd. na debelo in drobno.

Umetna gnojila v celih vagonih.

Iščem v najem

gostilno

ali kakšno drugo hišo s pripravnimi prostori za trgovino. Prevzamem tudi manjšo trgovino z blagom vred. — Dopisi naj se pošiljajo na upravnishvo tega lista pod »Sušec 589«.

Vermuth-

vino najboljše kakovosti prodaja po najnižji ceni trvdka:

Br. Novakovič, vinska trgovina v Ljubljani.

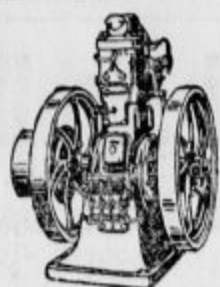
Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega

OBUVALA

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K. LJUBLJANA
na Bregu (Cojzova hiša).

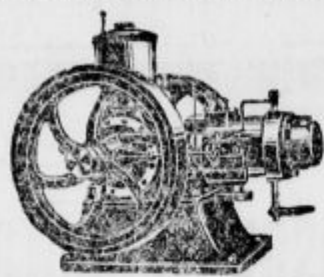
Cene za gospode K 14.—, 17.—, 20.—
" " dame " 12.—, 15.—, 18.—
" " dečke ^{3/4} " 10.—, 12.—
" " otroke K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—
Garantirana kakovost po teh cenah. Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.



Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev **J. ROZMAN v Kranju.**

Posl. stroka: Tehnične zadeve.
Proizvodi najsolidnejših tovarov.

Motorji na bencin, bencol, surovo olje itd. Dieselmotorji, lokomobilji za industrijo in poljedelstvo itd.
Poljedelski stroji, mlatilnice, stiskalnice za slamo in seno, vitelji plugi, brane, kosilni stroji, posnemalniki itd.
Elektrotehnični motorji in aparati, zlasti elektromotorji, dinamo-stroji, svetilke vseh vrst, ventilatorji, zdravniški aparati itd.
Stroji za obdelavo lesa, zlasti za mizarje, kolarje, strugarje, sodarje, kot: trakaste in krožne žage, skobelni, stružni in vrtni stroji, univ. mizarški stroji itd.
Stroji za kovinarstvo, stružniki, vrtniki, Shaping-stroji itd.
Stroji za opekarsko, za izdelov. cementne in glinaste opeke, modeli, vozovi, tračnice itd.
Stroji za mline, kompl. razbiralni, čistilni in valjalni stroji, sile, elevatorji itd.
Stroji za pivovarstvo, usnarne, milarne, mlekarne, tiskarne, knjigovoznice, kartonažno in tekstilno industrijo itd.
Armature za električne, parne in vodovodne naprave, sesalke, transmisije itd.
Tovarniške cene. — Proračuni in nasveti brezplačno. — Strogo stvarno poslovanje. — Na zahtevo se dovolijo plačila v obrokih.



Motorji na surovo olje in petrolin

Iežeči in stoječi od 1—100 HP, kakor tudi lokomobilji od 3—20 HP. Na tisoče motorjev v obratu. Nikaka finančna kontrola. Mnogo pohvalnih pisem. Cena nabava. Ugodni plačilni pogoji. Največje jamstvo. 718 52

J. Warchalowski, Dunaj III, Paulusgasse 3.
Ceniki, obiski odjemalcem zastoj.

Samo 5 dni z brzoparniki francoske družbe !!

Najkrajša vožnja iz

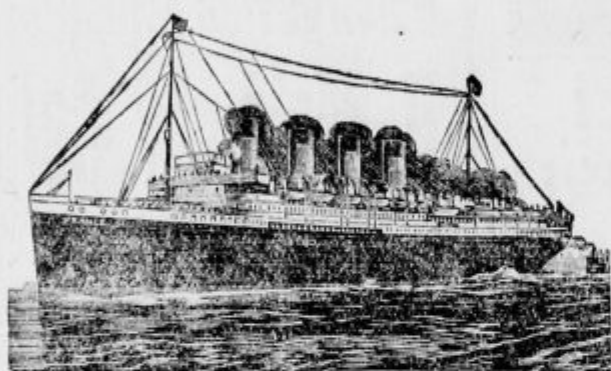
Havre v New York

odhod iz Ljubljane vsak torek.

Vožnja iz **HAVRE V KANADO** vsaki mesec enkrat.

Veljavne vozne liste za vse razrede in vozne listke za potnike iz Amerike nazaj v domovino dobiš edino pri

1929



ED. ŠMARD

oblastveno potrjena po-
tovalna pisarna v

Ljubljana, Dunajska cesta 18

v hiši Kmetijske posojilnice nasproti
gostilni pri „Figovcu“.

Izdaja vozne listke po vseh železnicah za prirejanje zabavnih in romarskih vlakov. Vsa pojasnila istotam brezplačno.



PAZITE na tu označene prve in najboljše dvorne tovarne: Bösendorfer, Höpfl & Heitzman (neprekosljivi pianini z Lexoffovo mehaniko) Rudolf (ne zamenjajte z Anton) Stelzhammer (najboljši krilni klavirji amer. sistema), Bratje S. ingl., Czapska, Laub. & Gloss (veliki 7½, okt. konc. pianini Höpfl (amer. harmoniji od 90 K naprej). V zvezi vsem poizkusom ne dobe od tu omenjenih najboljših tvornic nobenega klavirja zavisti blodi trgovci, ki se drznejo slepiti javnost o „dobrem blagu“ dasi niti jednega pomembnega fabrikata nimajo v zalogi, kar se blagovolite osebno prepričati. Kot glavni zastopnik gorenj. najboljših tvornic opozarjam, da imam izključno jedino le jaz vedno 20—30 teh fabrikatov na zbiru. Svarim pred nakupom event. falzifikatov in navideznega po-felna. Prodajam po tovarniških cenah z znatnimi popusti in tudi na obroke od K 15— naprej brez zadatja in 10 letno postavno garancijo. — Uglasevanje in popravila strokovno solidno in ceno. Zamenja naj-ugodnejša. **Alfonz Breznik**, učitelj Glasb. Maticice ugodnejša. — Največja trgovina in izposojevalnica klavirjev, vsega glasbenega orodja strun, in muzikalij na jugu Avstrije. 907



(Zvezda, nasproti nunske cerkve.)



Največja in najstarejša tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

Avg. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečasti duhovščini v naročila na štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

Ustanovljeno 1. 1893.

Ustanovljeno 1. 1893.

Vzajemno podporno društvo

..... v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1912 2906 z 18167 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7.085.130 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Dr. Ferdo Čekal, stolni kanonik v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; Luka Smolnikar, kurat; dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Ivan Zajc, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržiš, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor; v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

IVAN JAK in SIN, Ljubljana

Dunajska cesta 15.

Dunajska cesta 15.

Kolesa

iz prvih tovarov Avstrije:

Dürkopp, Styria,

3391 Wafflenrad.



Sivalni

stroji

in stroji za pletenje.

: Adlerjevi pisalni stroji :

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena 1. 1867.

Vezenje poučujemo brezplačno. Ceniki zastoj in franko.



Franc Kos Ljubljana,
Sodna ulica.

Podpirajte domačo
industrijo!
Stare nogovce se
ceno podpletujejo!

Specialna mehanična pletilna industrija in trgovina za površne in spodnje jopice, moderčke, telovnike, nogovce, rokavice, posebne obleke zoper trganje, pletilni material za stroje itd. na drobno in na debelo.

Pletilni stroj patent „Wiedermann“ je edina in najuglednejša prilika za dober zaslužek, pouk brezplačen, trajno delo zagotovljeno.

Ker delam brez agentov, so cene veliko nižje. 118

Ali ste že pridobili „Slovenca“ kakega novega naročnika?

Brizgalnice, cevi, telovadno orodje in avtomobile

kupujte samo pri

R. A. SMEKAL, ZAGREB

katera tvrdka se zdaj glasi: Središčna prodaja ognjegasnih brizgalnic in potrebščin, telovadnega orodja in avtomobilov d. s. o. j.

Praga-Smichov.

R. A. Smekal.

V. I. Stratilek.

V. K. Smakal.

Opozarjamo, da razpošiljajo v zadnjem času različne nemške tvrdke po svojih zastopnikih na gasilna društva svoje nemške cenike in ponujajo svoje blago.

Brzjavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic,

Vogel Marijin trg — Sv. Petra cesta.

Dejniški kapital in reserve 65.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjižice ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsekdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 31. januarja 1914 76.614.726 K.

31. decembra 1912 na knjižice in tekoči račun K 214.160.979.—.



Najcenejše dežnike in solvčnike

domačega izdelka

prilporeča po najnižji ceni in najboljši kakovosti
slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo 19. Prešernova ulica 4.
Popravila točno in ceno. 537

Perje za postelje in puh

prilporeča po najnižjih cenah

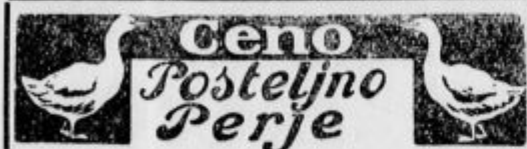
EMIL KRAJEC

preje F. Hiti

3534

Pred škofijo šteč. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo



1 kg sivega skubljenega K 1.—, boljšega K 2.40, pol be-
lega prima K 2.80 belega K 4.—, prima mehkega puha K 6.—
prvovrstnega K 7.—, 8.— in 9.60. Sivega puha K 6.—, 7.—,
belega linega K 10.—, prsnega puha K 12.—, od pet kg
naprej franko.

Dovršene napolnjene postelje

z gostega, trpežnega, rdečega, modrega, rumenega ali be-
lega met (nanking) blaga. 1 pernica 180 cm dolga, 120 cm široka,
22 vzglavnic, vsaka 80 cm dolga, 60 cm široka, zadostno
napolnjena z novim, sivim, puhastim in trpežnim postelnim
perjem K 16.—, s pol puhom K 20.—, s puh perjem K 24.—
Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 16.— Posamezne
vzglavnice K 3.—, 3.50, 4.— Pernice 200x140 cm velike K 13.—
15.—, 18.—, 20.— Vzglavnice 90x70 cm velike K 4.50, 5.—,
5.50. Spod. pernice iz najboljš. gradla za postelje 180x116 cm
velike K 15.—, 18.— Razpošilja od 10 kron naprej franko
po povzetju ali predplačilu. 2419

Maks Berger Dešenica 195/4 Češki les

Nikak riziko, ker se zamenjava dovoli ali denar vrne
Bogati ilust. ceniki vsega postelnega blaga zastoj.

Štambilije

vseh vrst za urade,
društva, trgovce itd.

Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

Ljubljana, Selenburgova ul. št. 1.
Ceniki franko. 553 Ceniki franko.

Absolutno zajamčeno, pristno VINO

Kmetijsko društvo v Vipavi oddaja
vsled prilporečila knezoškofijskega or-
dinarijata pristna bela mašina in na-
mizna vina letnika 1912 po 56 do 60 K
in letnika 1913 od 40—50 K za hekto-
liter, postavljeno na kolodvor v Ajdov-
ščino. — Sortirano vino **rizling**
je po 60 K, bel burgundec po 70 in ze-
len po 80 K. Večjim odjemalcem dovoli
se znaten popust in tudi istim, ki po-
šljejo svoje posode. — Kleti nadzo-
ruje vipavski dekan.

V zalogi je tudi pristno tropinsko
žganje, cena 2 K za liter. Večje mno-
žine po dogovoru ceneje.

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.
n. a. deč. življ. in rentne, nezg. in jamstv. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških
dot. rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zava-
rovanja. Zavod temelji na vzajemnosti. Absolutna var-
nost. Cene premije. Sposobni ZASTOPNIKI naj javijo
svoj naslov. Prospekti zastoj in postnine prosto, 1789

Diakovski mljn na vajička d. d. v Diakovem.

Zastopstvo za Kranjsko:
A. Švara, Ljubljana.

Zahtevajte v lastnem interesu edi-
no specialno pristno

pšenično moko

znamka:

Jako
Jako
Jako
Jako
Jako
Jako

ker je ista ne samo najboljša, am-
pak tudi najcenejša. 44

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko



z modernimi, velikimi brzoparniki iz
Ljubljane čez Antwerpen v New-York
je proga
rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Lapland“, „Finland“,
„Kroonland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Sam-
land“, kateri vsak teden v sobotah oskrbu-
jejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-
Yorkom, so snažnost, izborna hrana, vlijudna
postrežba in spalnice ponovem urejene v kajite
za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminent-
nega pomena in traja vožnja 6 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec
vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-
nejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc
v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 35, od južnega
kolodvora na desno, poleg predilnice.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

s.e prilporeča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor
p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršitev vsakovrstnega

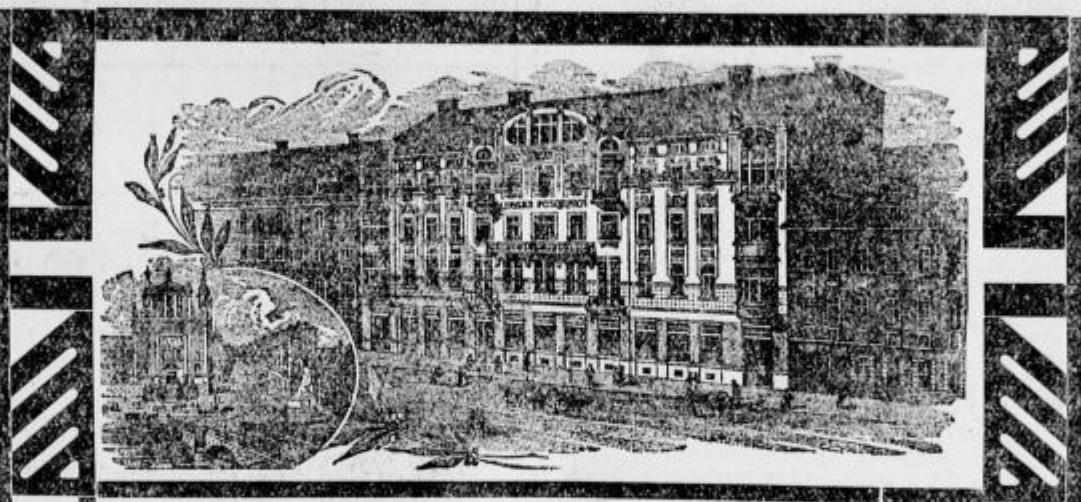
umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni orna-
mentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor
vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmo-
dernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porce-
lanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov
podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 3686

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n.
odjemalcem v ogled.



Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta šteč. 6, pritličje, v lastni
hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadržniki temveč

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po 4³/₄% brez
kakega odbitka, tako da sprejme
vložnik od vsakih vloženih 100 K
čistih obresti 4.75 kron na leto.
Stanje vlog je bilo koncem marca
1913 čez 22 milijonov kron. Za
nalaganje po pošti so poštnohran.
položnice brezplačna na razpolago.

Natelstvo.

Priporočamo hitre

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana,
Frančiškanska ulica 8. Izborno blago
Točna postrežba. Zahtevajte drože v
prid »Slovenske Straže«. 159

Dež. lekarna pri „Mariji Pomagaj“

M. LEUSTEK

Ljubljana, Resljeva cesta 1

zraven cesarja Franc Jožefa jub. mostu
prilporeča ob sedanjem času za jemanje
najbolj pripravno, pristno, čisto in sveže
Borševo med. ribje olje ugod. okusa, lahko
steklenica 1 K, večja 2 K.

Tanno-chinin tinktura za lase, ki okrepču-
je lasišče in
preprečuje izpadanje las. Cena steklenici
z rabilnim navodom 1 K.

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje
izbor-
no proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi
dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz
ust. — Steklenica 1 K. 3228

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil,
katera se prilporečajo po raznih časopisih in
cenikih. Med. Cognaca, Malaga, ruma itd.
razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

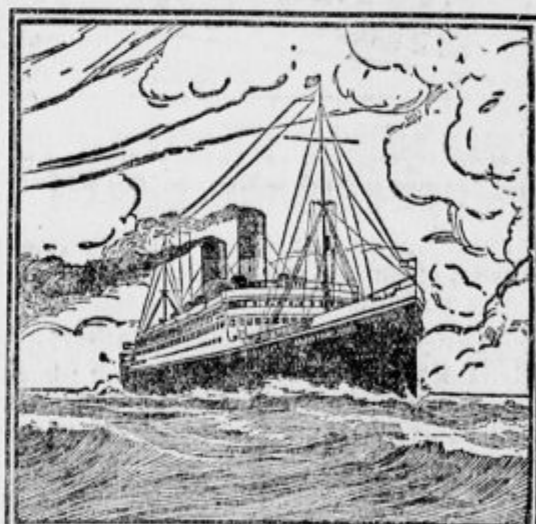
Otvoritev vinske trgovine na debelo

Naznanjam gospodom gostilničarjem, da
sem otvoril vinsko trgovino na debelo na
Laverca, prej Lenče. Zagotavljam, da imam
in bodem imel sama pristna in naravna
vina, ker kupim sam naravnost od pri-
delovalcev-vinogradnikov. Vljudno se pri-
poročam za obila naročila. Vzorci se poš-
ljejo franko.

Laverca pri Ljubljani.

3942

Ivan Ogrin.



Potniki v severno in južno Ameriko se vo-
zijo sedaj le po domači avstrijski prog

Austro-Amerikana

Trst — New York, Buenos Aires,
Rio de Janeiro, Santos, Portland,
Quebeo, Montreal, Kanada i. t. d.

z najnovejšimi brzoparniki z dvema
vijakoma, električno razsvitljavo,
brežičnim brzojavom, na katerih
je za vsakega potnika preskrbljeno,
da dobi dovolj domače hrane z vi-
nom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v severno Ameriko vsako soboto,
v južno Ameriko vsakih 14 dni,
v Kanado vsaki mesec enkrat.

Vsakovrstna pojasnila daje rade-
volje brezplačno in prodaja vozne
liste glavni zastopnik za Kranjsko,
Stajersko in Koroško

Simon Kmetetz, Ljubljana

21 Kolodvorska ulica 26.

Po zaključku tiskarskega boja.

Z Dunaja se poroča: Gibanje za tiskarski tarif je končano, toda kako? Če se pomisli, kako trdovratno so izpočetka po nalogu socialne demokracije tiskarski pomočniki vzdrževali zahtevo po skrajšanju delavnega časa in zlasti kako so podlegli s svojimi zahtevami v vprašanju posredovanja za delo, — potem je vsakemu jasno, da je pisanje socialno demokratskih listov o »dobrem uspehu« samo formula, ki naj bi jim pomagala iz hude zadrege. Da, tarifni boj je končal z dvojnimi uspehi: oškodovani so bili zapeljani tiskarski pomočniki, poražena pa socialna demokratska stranka. Zares prava blamaža, da se je v tem boju socialno demokratska tiskarska organizacija, o kateri so zlasti mlajšim članom skrivnostno namigavali, kako silna, nezlomljiva je njena moč, povdarjali, da so tiskarji »pionirji delavstva« — da se je ta organizacija v odločilnem trenutku tako slabo obnesla — slabše, kakor najneznatnejše strokovno društvo. In zakaj? Zato, ker se je tiskarska organizacija, pozabivša na svoj prvotni cilj in svoje naloge, na svoje prvotno pravilno nevtrarno stališče, — udinjala za dekle socialno demokratske stranke na škodo stanovskih koristi svojih članov. Namesto da bi se delalo na strokovnem polju, se je delala politična tlaka socialno demokratske stranke. To je izpodjedlo temelje tiskarske organizacije in to je tudi vzrok poraza v zadnjem boju. In ravno take sadove bodo žele tudi druge strokovne organizacije, ki namesto da bi skrbale za stanovske koristi, opravljajo priganjalske posle za socialno demokratsko stranko. — Kako neodkritosrdna in kako nedosledna je socialno demokratska stranka, če ji kaže, priča dr. Rennerjev govor v nižjeavstrijskem deželnem zboru dne 17. t. m. Govoril je o zadnjem tiskarskem boju in prelivu bridke solze nad tiskarskimi pomočniki (ki so večinoma zvesti sluge soc. demokratske politične misli), češ, da so ogroženi, da jim stroji vzamejo kruh. Teža si stavci ne morejo pustiti dopasti, da bi polovica njih izgubila delo in kruh. Lepo! Toda kdaj se je pa še kak socialni demokrat potegnil na tak način za male obrtnike: čevljarje, krojače, ključavničarje i. dr., katere ugonablja velika industrija s svojimi stroji? Kaj so socialni demokratje storili za ubogo tkalce platna, katere je tovarniški obrat poglaval v smrt? Ali niso socialni demokratje na vse tožbe in prošnje vseh teh revežev vedno odgovarjali s posmehom in zasmehom, češ: Pa naj gredo delat v tovarno! Svet se radi njih ne bo ustavil na svoji poti, ki jo začetava načelo, da veliki požro male? Odkod sedaj naenkrat taka izprememba v načelih? Kaj neda, tiskarski pomočniki so po večini zanesljivi socialno demokratski volilci in cela njihova organizacija s celim premoženjem je samo dobičkonosna podružnica politične socialne demokracije. Tu tiči zajec. Lepa delavska stranka, ki se za delavske koristi poteza samo tedaj in v toliko, kadar in v kolikor to služi njenim političnim ciljem.

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1914.
Kupon 3'10 metr. dolg, za
kompletne moške obleke
(suknje, hlače, telovnik) zadostno, stane le
1 kupon 7 kron
1 kupon 10 kron
1 kupon 15 kron
1 kupon 17 kron
1 kupon 20 kron

zaloga tovarniškega sukna
Siegel-Imhof Brno, Morava.
Vzorci zastoj in franko.

Vsled direktnega naročila blaga pri tvrdki Siegel-Imhof iz tovarne imajo zasebniki mnogo prednosti. Vsled velikega blagovnega prometa vedno največja izbira povsem svežega blaga. Stalne, najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se izvrševajo najskrbneje, natančno po vzoru.

Hiša z vrtom

in pritlikanost se v Ljubljani ceno proda na mirnem in zračnem kraju, za penzioniste, posebno duhovnike, pripravna tudi za vsako obrt ali stanovanje. Kje pove upravništvo »Slovenca« pod št. 607.

Bernhardinec

čuvaj, poldrugo leto star z rodovnikom, sposoben za večje posestvo, se v dobre roke takoj proda. Poizve se pri upravi »Slovenca« pod št. 591.

F. K. KAISER, puškar

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovskih priprav. Avtomatične pištole: »Browning«, »Steyer« itd. Najboljši topič »Salut«.



V zalogi ima vse potrebščine za ribji lov, v največji izbiri po najnižjih cenah. Poprava koles (biciklov) ter njih deli. Popravila točno in ceno. Umetalni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastoj in poštne prosto.

Teodor Korn

(popelje Henrik Korn)

pokrivač streh in klepar, vpeljač strelodvodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Priporoča se slavnemu občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hartsche

z izbočno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Provačuni brezplačno in poštne prosto.

20

Zdravnik
označujejo
kot najuveljavljeno
sredstvo
zoper

Kašeli

oslovski kašelji, milijoni rabijo slastne

Kaiserjeve prsne karamele s »tremi jeličami«

6100 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in zasebnikov z jamčujo gotov uspeh. Izredno prijetni in slastni bonboni.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Prodajajo jih v Ljubljani lekarnarje: U. pl. Trnkoczy, R. Šušnik, Dr. G. Piccoli, Deželna lekarna, Mr. Ph. Bohine, Mr. Ph. J. Cizmar, Ant. Kanc, drogerija; drogerija »Adrija«. — Na dežel: D. Pirce, Idrja J. Bergmann, Novomesto. C. Andrijašič, Novo mesto. Jur. Hus, Vipava. M. Wacha, Metlika. A. Roblek, Radovljica. H. Brill, Litijska. K. Savnik, Kranj. Fr. Baccarich, Postojna. Jos. Močnik, Kamnik. E. Burdych, Skofja Loka. Ph. Mr. E. Kozelj, Jesenice. Ph. M. B. Lavicka, Trzin. J. Ančik, Ribnica. Močvar, Vrhnika in mestna lekarna v Ormožu ter trgovine: V. Arko, Senožeče, Jos. Radolj, Litijska. J. Kandusar, Mengeš.

Namesto K 106 — za K 56 —



dobavljam franko na vsako postajo za reklamo nove vrste

šivalne stroje »Singer«

ki se gonijo z nogo z eleg. omario in 10 letno garancijo. Odpošljem ko dobim 15 K zadatja, ostanek po povzetju. Vse vrste šivalnih strojev »Ringschiff«, »Central-Bobbin« za hišno porabo in za rokodelce po en gros cenah.

A. Weissberg, Dunaj II.

2306 Untere Donaustrasse 23/S.

Dopisuje hrvaško. Ceniki gratis in franko.

Specialiteta K 20 —

F. L. Popper čevlji

za gospode in gospe so nogam najbolj priležni, lični in najboljše kakovosti

Naprodaj samo pri

JULIJ ŠTOR, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Goiserski čevlji za turiste,

higijenični čevlji za otroke.



Cena: 12.50

2938 (52)

Cena: 16.50

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga, se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Škabernè,

Mestni trg 10.

Na debelo in drobno!

obstoja od leta 1883.

redno niske cene!

Proda se v Gorici vsled bolezni znana

trgovina s specialiteto profumerij in rokavic na Travniku št. 12.

ustanovljena leta 1890, elegantno urejena, dobro upeljana z močno kljentelo.

Več se poizve pri lastniku samem.

Anton Malnič,
Gorica, Travniki št. 12.

Kdo rabi dobre in pristnobarvne

Zimske barhente, močne in trpežne flanele za srajce in drugo perilo

po modi, zimsko blago za dame in gospode, lanene in bombažaste kanafase, cejre, platno, in let, brisače, rjuhe, žepne robce, kotenine in druge tkanine, naj se obrne na znano kršč. tvrdko

Jaroslav Marek, ročna tkalnica št. 45.
v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko)

Vzorec se pošilja zastoj in poštne prosto. V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanele, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 16 K, finejšo vrsto za 20 K, najfinejšo vrsto za 25 K franko po povzetju. Od ostankov se vzorec ne pošilja. Srajce iz flanele ali cejra 1 komad K 2 do K 4.

Pri naročilih zadošča navedba širine vratu, na ramenih in dolgost rokavov. Dopisuje se slovensko. Vsaki pošiljavi se zastoj doda stenski koledar.

Lepo posestvo

v št. Lovrencu ob Temenici, blizu postaje in farne cerkve, kjer je dobro idoča gostilna s prodajalno in tobakarno, in z vsemi gospodarskimi poslopji in s prav lepimi rodovitnimi njivami, travniki in gozdi, na katerem se lahko redi do osem glav govedi in do šest prašičev, se proda iz proste roke zaradi družinskih razmer. Cena po dogovoru. — Več se poizve pri lastnici in vdovi Alojziji Gorec po domače na »Kozini« pošta Sv. Lovrenc ob Temenici, Dolenjsko. 620

Orožje in kolesa



na obroke. Posamni deli najceneje.

Ilustrovani ceniki zastoj.

F. Dušek, tovarna orožja, koles in šivalnih strojev Opočno ob drž. žel. 2124, Češko. 3347

Stanovanje

na Poljanah 398

v novi vili Delarnska ulica št. 2

z 2 sobama in vsemi pritlikinami se odda za majev termin. Pojasnila daje lastnik Adolf Hauptmann, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Zelo ugodna prilika za vrtnarja!

Proda se

enonadstropna hiša

v obližu Ljubljane z večjim vrtom in rastlinjaki, kateri je popolnoma urejen za vrtnarstvo v manjšem obsegu.

Gotovine je potreba samo K 6000.—. Več se izve pri stavbi tvrdki Ivan Ogrin, Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 8. 586

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.

Obstoja že nad 38 let. 3022

ANA HOFBAUER

imejteljica zaloge cerkvene obleke in orodja

Ljubljana, Wolfova ul. 4

si usoja javiti preč. duhovščini ter sl. občinstvu, da izdeluje natančno po naročilu in predpisih vsakovrstne bandero, baldahine, plašče, kazule, pluvijale, dalmatike, velume, albe, koretije, prte itd. itd., sploh vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji. Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo tudi naročila na vezenje, prenavljanje stare obleke ter sploh vsa popravila.

Zagotavljajo hitro in najpoštenjeje postražbo, prosil, da se pri naročilih izvoli ozirati na prvo domačo tvrdko.

Najboljše ogrske salame,

fino, sočno šunko (gnjat), kranjske klobase, prekajeno meso, slanino s papriko, najboljši pristni emendolski sir ter sladko čajno surovo maslo priporoča tvrdka J. BUZZOLINI, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Vsakdanje pošiljatve od najmanjše do največje množine po najnižji ceni. 2587

Sijajna eksistenca

Za prodajo nove izvrstne kave (ne žgane ržene ali žitne kave) se iščejo zastopniki proti proviziji 20 procent, ki bi obiskovali zasebnike; vzorec za poskušajo zastoj! Franc Maršner, Král, Vínodol 498 hrady 1573, Praga.

MATTONIJEV GIESSHÜBLER

naravna alkalična kislina

najboljša dijetlična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-tarih, obisnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo najveljavnejši zdravniki kot bistveno podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdraviljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih 24 38 in trajno porabo. I (VI).

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn,

železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih

Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih špecerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihaeli Kastner-u, Peter Lass-niku in Andrei Šarabonu, Ljubljana. 11

Najboljši čelki nakupni vir!

Ceno posteljno perje.



1 kg sivga, dobrega, pu-ljenega 2 K; boljšega 2 K 40 v; prima polblega 2 K 80 v; blega 4 K; blega puhačega 3 K 10 v; 1 kg volčinoga snečnega blega, puhačega, 6 K 40 v; 8 K; puha sivga 6 K; 7 K; be-lega, finega 10; najfinejši spni puh 12 K.

Naročila od 5 kg naprej franko. 2352

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-čega, modrega, be-lega ali rumenega nankinga, ena pernica 150 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglobovcema, 80 cm dolgi, 60 cm široki, polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhačim perjem 10 K; napol puh 8 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglobovne 3 K, 2 K 50 v, 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir, 13 K, 14 K 70 v, 17 K 80 v, 21 K; zglobovna 90 cm dolga, 70 cm šir, 4 K 50 v, 5 K 20 v, 5 K 70 v, spo-dnja pernica iz močnega, črtačnega gradla, 150 cm dolga, 116 cm šir, 12 K 90 v, 14 K 80 v. Razpošilja se po povzetju, od 1 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za ne-ugajajočo se vrsto donar. Natančni cen. gratis in franko. S. BENISON, DESENICE št. 218 (Češko).